

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a ti-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendemény

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADOK LAPJA

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Intiintarea Uniunii Camerelor de muncă

Evenimentul social, cel mai important al săptămâni, este fără îndoială constituirea Uniunii Camerelor de muncă.

Prevăzută încă dela prima lege pentru organizarea camerelor de muncă, din 1932, această nouă instituție muncitorească nu a putut să ia ființă, din cauza regimului prea mult prelungit al comunistilor interimare. Alegerile odată efectuate, și consiliile Camerelor de muncă instalate, s'au desemnat delegați pe fiecare Cameră de muncă în adunarea generală a Uniunii, adică câte 2 delegați pe fiecare secție, funcționari particulari, meseriași și lucrători industriali.

Adunarea generală a Uniunii, compusă din câte 6 delegați de fiecare Cameră, și-a ales la rândul său consiliul de administrație, compus din 12 membri, câte 4 de fiecare secție.

Iată cari sunt principalele atribuțiuni ale Uniunii, așa cum sunt ele precizate în art. 128 din legea pentru înființarea și organizarea consiliului superior economic și a Camerelor profesionale:

1. Indrumază, stimulează și coordonează activitatea pe toate țărmurile a Camerelor de muncă.

2. Urmărește atingerea rezultatelor pe care Camerele de muncă le-ar putea obține mai greu prin acțiunile lor separată în chestiunile privitoare la ridicarea morală și materială a muncitorilor, funcționarilor particulari și meseriașilor sau în alte chestiuni privind interesele proprii ale acestor instituțiuni.

3. Formulează deziderate și face propuneri privitoare la problemele muncitorești de interes general, fie din proprie inițiativă, fie atunci când se cer de orice autoritate publică.

4. Dă directive Camerelor de muncă privitoare la activitatea lor.

Reprezintă față de guvern și autorități totalitatea Camerelor de muncă în chestiuni de interes general.

5. Îndeplinește celelalte atribuțiuni date prin legi și regulamente.

În cadrul acestor atribuțiuni, adunarea generală de constituire a desemnat, din partea Uniunii, trei delegați un lucrător, un meseriaș și un funcționar particular, în consiliul superior economic.

În mod mai concis, se poate spune că atribuțiile Uniunii Camerelor de muncă se grupează în două categorii:

- a) atribuții de coordonare.
- b) atribuții reprezentative.

Atribuțiile de coordonare constă în dreptul celor are Uniunea de a coordona activitatea Camerelor de muncă din toată țara, pe țărm social sau economic.

Măsurile de aplicare a legislației muncitorești, de activare a inspecției muncii, de organizare a întreprinderii timpului liber de către muncitori, de activitate culturală muncitorească, altfel vor fi puse în practică când un organ central va coordona și va dirija toate aceste secțiuni, care separat, nu au același efect și nici aceiași executare promptă.

Atribuțiile de reprezentare constă în dreptul celor are Uniunea de a interveni la ministere, pentru aducerea la îndeplinire a hotărârilor Camerelor de muncă și în dreptul de a trimite delegați în consiliul superior economic, care va fi forul de diriguire al întregii economii naționale.

Importanța și dezvoltarea, pe care au luat-o, și Uniunea Camerelor de industrie și comerț și

Hogyan alakíthatunk iparos hitelszövetkezetet

Egyedül iparos hitelszövetkezetek alakítása és egész kézműiparosságunknak ezekbe az intézményekbe tömörítése mentheti meg a haldokló hazai kézműipart. — Súlyos bünt követ el iparosságunk, ha nem használja ki a maga javára a szövetkezeti törvény felbecsülhetetlen jelentőségű előnyeit.

Iparos Testvér! Tekints Arad felé!

Hitelszövetkezeti életünkben egyre határozottabban kezdenek a javulás jelei mutatkozni. Szövetkezeteink kezdenek kilábalni abból a kényszerű tepedésből, amibe a konverzió taszította őket és itt is, ott is felcsillannak az új élet jelei. A szövetkezeti létezésüket hódításának mind gyakoribb jeleivel találkozunk. Amíg szövetkezeteink egy része még mindig tétován, mozdulatlanul áll a helyén, máshol már új tervek szönek, üzletrészeket gyűjtenek, tagokat toboroznak, a jövő feladataira igyekeznek felkészülni.

Fokozottan így van ez iparos hitelszövetkezeteinknél, mert ezeket a pénzügyi intézeteket alig érintette a konverzió. Egymagában elég propaganda iparos hitelszövetkezetek alakítása mellett, hogy ennyi hazai pénzügyi intézetünk az utóbbi 15 év folyamán minden részvénytársasági alapon álló pénzügyi intézethez viszonyítva, — nem véve ki a legnagyobb bankokat sem, — biztosabb volt a pénz. A kisemberek kisbankjai megbízhatóbbaknak bizonyultak mint számos több száz millió alapítókéval, óriási tartalékokkal és országos relációban is számottevő gazdasági hatalommal rendelkező számos nagybank. Csodálható így, hogy ott, ahol cselekvésre és áldozatra képes szövetkezeti lélek él, ott ma is élet van, mozgás, elevenesség, új célok felé való elindulás?

Néhol gazdasági szakcsoportokat szerveznek, betéteket gyűjtenek, árubeszerző és (emeltkezési osztályokat létesítenek, máshol közös gébeszerzés gondolatával foglalkoznak és megindult közben az új kölcsönök folyósítása is. Ahol a szövetkezet vezetője erős kézzel fog hozzá a szövetkezeti élet felépítéséhez, ott rövid időn belül gazdag, virágzó szövetkezeti élet lesz.

Az új hitelélet megindulása és a hitelszövetkezetek tevékenységének új kibontakozása rá fogja terelni azoknak a városoknak és vidékeknek a figyelmét is az iparos hitelszövetkezeti szervezkedés fontosságára, ahol mindeddig a mozgalom nem tudott gyökeret verni. Hitelre az iparosnak mindig szüksége van, mert hiszen hazai kisiparunk legnagyobb betegsége mindenkoron a forgó tőke hiánya volt. A kézműiparos munkájának arany az alapja, de mire alapozza ezt az alapot az iparos, akinek csak a tudása, munkakedve, akarata és becsülete van meg, de tőkével nem rendelkezik? Hova fordulhat kölcsöntért a megszorult iparos? A bankok nem szívesen adnak kölcsönt. Legtöbbször azt a választ adják, hogy „hisz őszegyek kihelyezése nem fizetődik ki”. És ha ad, nem ritkán halálos csapással

válk ez a „segítség” a kisiparos egzisztenciájára. Akkor mondja fel a szigorúan üzleti alapon álló bankigazgató a kölcsönt és akkor kell azt kamatostul teljes összegében visszafizetni, amikor az iparos erre legkevésbé sem képes. És elérkezik az a pillanat, amikor a falánk kölcsön megeszi az alapot, amire adták. Oda lesz a biztosíték és még a lehetőségét is elveszi az iparosnak, hogy valaha is kölcsönhöz jusson. Melyik részvénytársasági alapon működő pénzügyi intézetnél van bevezetve, hogy arra a szerződésre, amit az iparos a megrendelővel köt, annyi kölcsönt hitelezzen, amennyi a vállalt munkához szükséges anyagra kell? Ilyen kihelyezéseket csak iparos mesterek által vezetett iparos hitelszövetkezetek köthetnek, mert csak gyakorló iparosok tudják elbírálni, hogy megfelelően óvatos és körültekintő megoldás mellett az ilyen tőkekihelyezés az iparosbank szempontjából sem rossz üzlet. És csak iparos hitelszövetkezeteknél fontos szempont, hogy nemcsak a bank érdeke, hanem az iparos mester érdeke is respektálandó.

Vegyük azonban azt az esetet, amikor a bank jóindulata, ami — ha igen ritkán is, — előfordulhat. A bankkölcsön ilyenkor is drága és nehéz feltételekhez van kötve. A kölcsönt be kell kebelezni, ügyvédi, becslési díjakat fizetni, törlesztésért, haladékkézésért kilétszelni kell, csupa újabb költség, még megóvatolják a váltóját, ha nem törlesztett pontosan.

A bankkölcsön nem előnyös az iparosnak. Önmagában kell tehát segítenie és meg kell alakítania helyes hitelszövetkezetét, ahol minden szűkecske jutott iparos olcsó kamat mellett kaphasson kölcsönt, ahol a felesleges, ideig-óráig nélkülözhető tőkét legelőnyösebben kamatoztathatja.

Az iparos hitelszövetkezet ott van helyben, kéznél van, ha szükség van rá. A tagok sorából választott igazgatóság ismeri a kölcsönkérők vagyoni viszonyait, megbízhatóságát, tudja, ki, mire akarja a kölcsönt felhasználni és ezért jobban meg tudja bírni, kinek mekkora kölcsön folyósítható, mint a rideg üzleti alapon álló bank. Nemcsak az anyagi érdeket, hanem az erkölcsi fedezetet is tekintetbe veszi.

De az iparos hitelszövetkezet nemcsak előnyös kölcsönt tud tagjainak nyújtani, hanem minden más módon is igyekszik őket gazdálkodásukban támogatni, boldogulásukat elősegíteni.

Elősegíti közös szükségleteik — fa, bőr, vas, építőanyagok, stb. — nagybani, tehát kedvezményes áron való beszerzését és az általuk termelt iparcik-

Uniunea camerelor de agricultură, dovădăscă necesitatea reală a unor astfel de instituțiuni centrale și indică perspectivele de viitor și pentru Uniunea Camerelor de muncă.

Se înțelege că și în activitatea de ordin legislativ a guvernului, în opera de pregătire a proiectelor de legi cu caracter muncitorească, Uniunea Camere-

for de muncă trebuie să-și arde curântul său de spus, avizul legal al întregii muncitorimi.

Sperăm că printr-o conducere energice, hotărâți și cinstită, noua organizație muncitorească își va atinge în total scopurile sale legale și nu va desminti speranțele claselor muncitoare.

N. N. MATHEESOU

kek ugyancsak kedvezményes áron való eladását is. A hitelszövetkezetek összehasonlíthatatlannal elő nyűsebb helyzetben vannak üzleti szempontból is, mint a arészvénytársasági alapon, üzleti haszonra bázisozott pénzüzetek. Sokkal kisebb az adójuk, zágyasabási kedvezményeket élveznek váltó és más illetékeknél, jelzálogkölcsönöknél fogatosított bekebelezéseik bélyegmentesek és követeléseik igen sok esetben minden más követelést megelőznek. Szövetkezetek alakítása ugyanis államérdek és ezért kitüntetett megsterkesztett törvény gondoskodik arról, hogy boldogulásukat a nagytőke ellenakcióival szemben is biztosítsa.

Hogyan alakíthatunk iparos hitelintézetet? A kérdésre igen egyszerű a válasz. Ahhoz, hogy egy városban iparos hitelszövetkezet megalakítható legyen, szükséges néhány olyan tekintélyes és tevékeny ember, aki az előkészítés ügyét a kezébe veszi. Ezeknek kell rávenniük iparostársaikat arra, hogy saját erejükből, friss pénzeik összetevésével hozzanak össze egy pénzüzetet — iparos hitelszövetkezetet, — amely lehetővé teszi számukra olyan célok elérését, amelyeket egyedül, erejük gyengesége miatt elérni nem tudnának. Ha sikerült az érdeklődést a szövetkezet alakítása iránt felkelteni és legalább ötvenem (ennyit ír elő a szövetkezeti törvény) elhatározták, hogy a szövetkezetbe üzletrészek jegy zésével belépnek, akkor a „Szövetség” Gazdasági és Hitelszövetkezetek Uniójához kell fordulni (Cluj, Str. Memorandumu 12.) alapszabály és további utasítás végett. Ahhoz, hogy valaki szövetkezeti tag legyen, szükséges, hogy legalább egy 500 lei értékű üzletrésszel járuljon hozzá a szövetkezet tőkéjének összehozásához. Ez az üzletrész nem vész el, hanem az illető tulajdona marad és a szövetkezetből való kilépéskor vissza lesz neki fizetve. A befizetés sem kell egyszerre történjen, hanem történhet heti, vagy havi részletekben is. Ilyenformán a legszegényebb ember is befizethet egy-két év alatt egy üzletrészt.

A szövetkezet megalakításában, ugyazintán később a vezetésben a „Szövetség” Unió tanácsaival, útmutatásaival segítségére van a vezetőségnek.

Tudjuk, hogy az idők nehezék és ezer akadállyal kell megküzdeni. Gróf Széchenyi István, a legnagyobb magyar szerint: „Csak egyesülés és állhatatosság által győzhet a halandó mindenben.”

Hisszük, hogy egyesülés és állhatatosság által mi is meg tudjuk teremteni virágzó, erős, az idők viharainak ellentálló iparos szövetkezeti szervezeteit.

Iparos Testvér! Tekints Arad felé! Nézd, milyen eredményeket ért el itt, ebben a halódó határszélt városban az iparosok hitelszövetkezete. Nézd, lásd és kövesd a példáját.

Önkéntes bírósági taksa helyett bírósági bélyeg.

Az Epoca írja:

A hivatalos lap legutóbbi számában hirdették ki azt a rendeleti törvényt, amely az ugynevezett önkéntes bírósági taksák helyett bírósági bélyegeket vezetett be. Törvényes bélyeg-féle lett tehát az önkéntes taksából. A rendelet egyébként nem vonatkozik a járásbíróságokra, hol az önkéntes taksák továbbra is érvényben maradnak. Egyik București-i lap Djuvara miniszter rendeleti törvényét az önkéntes taksák szedése körül előfordult visszaélésekkel és taksákkal indokolja. Miért volt szükség kivételekre, ha az új rendszer jobbnak látszik? Az önkéntes taksák jól-rosszul segítségére voltak a bíróságoknak, melyek kellő időben tudták felhasználni azokat. Az új bélyegrendszer a pénzkezelést központosítja, ami megnehezíti felhasználását. Milyen szempontok szerint osztják majd szét az alapot? Nehogy új adó jelentessen a bélyeg a valóságban, ami mellett aztán továbbra is szükség lehet önkéntes taksákra.

AZ MEG NEM...

A kis család háromnapos szabadságot kapott és amikor hazatért falujából, azzal köszöntött be:

- Nagysága, kérem, menyasszony lettem.
- Ugy? És meg volt már az eljegyzés?
- Az még nem. De a legény az ablakunk alá jár már köpködni.

BEIM HEIRATSVERTRAGEN

- Dann waere noch eine Dame mit einer elegant eingerichteten Achtsimmerwohnung.
- Glauben Sie, dass mir die Dame gefallen wird?
- Gefallen? Bei acht Zimmern kann man einander ja ganz gut ausweichen.

Faluvá fejleszté vissza Dicsőszentmárton (Diciosanmartin) városát a megyeszékhely áthelyezése

Szabó András volt ipartestületi elnök érdekes nyilatkozata.

„A munkakamarát csak a székházunk és a pénzkészlet érdekelte”

Az iparosság helyzete mindentit nehéz, ám e nehézséget egyes városokban még fokozottabb mértékben érzik. Ilyen város Dicsőszentmárton (Diciosanmartin) is, melynek megyeszékhely minőségét, a mint az köztudomású, megszüntették és Blajnak adományozták.

A lefokozást, ami a forgalom megcsappanásával jár, elsősorban is az iparosok, meg a kereskedők érezték meg. A kisváros iparossága ezt a változást súlyosan megérinti, mert ipari téren a legmélyebb süllyedés érezhető.

Szabó András volt ipartestületi elnök a város iparosságának szomorú helyzetéről egyik transilvianiai napilap munkatársának a következő nyilatkozatot adta:

— Sajnos, városunk iparostársadalma nagy nehézségekkel küzd. Hivatalainkat átvitték Blajra és ezzel karöltve a fogyasztó és megrendelő közönség java része is eltűnt. A munka minden szakmában megcsappant és így iparosaink létszáma is egyre apad. Amíg a megye székhelye városunkban volt, ipartestületünknek 180—200 tagja volt. Ma már ott tartunk, hogy alig 110—120 önálló iparos dolgozik,

de ezek is igyekeznek máshol menni. Visszafelépülésünknek legjellemzőbb tükré az, hogy ebben az évben egyetlen egy komoly építkezés sem volt, míg Blajon 10—12 számba jövő ház épült. Nagyban nehezíti helyzetünket az is, hogy az anyagok ára folyton emelkedőben van, de rendelünk ezt nem akarják tudomásul venni és így termékeinket a legolcsóbb árakban kívánják, amelyek mellett nem lehet élni, hanem csak ráfizetni lehet.

— Nagyon megnehezíti helyzetünket az is, hogy szakmai ügyeinket egyáltalában nem tudjuk intézni, mert amióta ipartestületünk megszűnt, a kamara részéről, — mely Aradon van, illetve a kirendeltsége Blajon, — talán senki sem járt közöttünk, hogy utbaigazításokat nyújtson. Azaz egyszer itt voltak, amikor a székházunkat átvették. Nagyon röviden intézkedtek, mindössze csak a pénzkészlet után érdeklődtek. Sajnos, ez nem volt.

— Meg kell említenem még azt is — mondja Szabó —, hogy helyzetünk leromlásával és városunk visszafelépülésével kapcsolatban azt reméltük, hogy a közterheket leszállítják. Ezt nem értük meg, de azt, hogy még feljebb emelték, igen.

Megrendszabályozza a kormány a cement és vaskartell tulkapásait

Ellenére annak, hogy az ország fővárosában amerikai tempóval indult meg az építkezés és hogy néhány év alatt nemcsak százszámra épültek felhőkarcolószéri bérpaloták, tízezerszámra a magánlakások s kisebb bérházak, mégis az utolsó hónapokban a házárak tetemesen emelkedtek. A bucurești lapok a lakbér drágulásával foglalkozva, megállapítják, hogy a magas lakbéreket újabb és olcsó lakások építésével lehet letörni. Olcsóbb építkezésekről azonban mindaddig nem lehet szó, amíg a kormány a cement- és vaskartellt le nem törli.

Az erőteljes sajtótámadások visszhangot keltettek azokban a törvényhozókban, akik nem sz-

kértolták a kartellek hatalmas urainak s ezek most elhatározták, hogy ennek a rendszernek véget vetnek. A közeljövőben parlamenti kezdeményezésre törvényjavaslatot fognak beterjeszteni, amely a fontosabb építkezési anyagok, de különösen a cement- és vaskartell működését és termékek árát fogja szabályozni.

Ugy a képviselők, mint a szenátorok közül igen sokan csatlakoztak ehhez a mozgalomhoz, úgy, hogy annak eredménye nem kétséges. A törvényhozóknak e mögött a mozgalma mögött törhetetlen falként ott áll az egész ország népe és építőiparos társadalma, amely megelégedte a kartellek tulkapásaival.

Felavatták Kolozsváron (Cluj) a Zsidó Árvagondozó Atrétegező Intézete új otthonát

Vasárnap délelőtt lélekemelő ünnepség keretében avatta fel a kolozsvári (Cluj) Zsidó Árvagondozó Atrétegező Intézete otthonának új helyiségeit a Paris uca 38. számú házban. Az ünnepségen megjelentek a zsidó közösségek képviselői is, akik össze- elragadtatással szemlélték azt a munkát, amelyet az intézet arányilag rövid idő alatt végzett és amely lehetővé teszi, hogy a tanoncok magasabb igényeket is kielégítő szellemi és szakmai kiképzésben részesüljenek.

Az avató ünnepséget Moskovits József bankigazgató, az atrétegező intézet elnöke nyitotta meg. Beszédében őszinte, keresetlen szavakkal ismertette azt a nehéz feladatot, amelyet az intézet tűzött maga elé. A zsidóság mai helyzetében a zsidó ifjúságnak sokkal nagyobb felkészültséggel kell neki vágnia az életnek bármilyen pályára is lépjen. Ez elsősorban áll az ipari pályákon működő ifjúságra és ennek az ifjúságnak a okait szolgálja az atrétegező intézet, mely megérdemli a zsidó társadalom áldozatkészségét.

Ezután Kertész Jenő dr. az erdélyi (Ardeal) Zsidó Árvagondozó elnöke tartott egyórási hatásos beszédet, amelyben rövid visszaillantást vetett az Árvagondozó eddigi működésére. Az Árvagondozó

eddig tisztán karitatív tevékenységet fejtett ki, ma azonban az egyre rosszabbodó viszonyok következtében az Árvagondozóra hárul az atrétegeztés nagy feladata. Eppen ezért az Árvagondozó központi bizottsága különös figyelmet szentel az atrétegező intézet munkájának.

Utána Löbl József tanár, a tanoncotthon igazgatója, az intézet titkára emelkedett szólamra és arról a munkáról számolt be, amint eddig az Atrétegező Intézet létrehozása körül végeztek. Különösen a tanoncotoktatás jelentőségével foglalkozott és kifejtette, hogy az ezzel kapcsolatos szigorú törvényes rendelkezések miatt főleg a magánoktatásnak van nagy jelentősége az Árvagondozó által kinttűzött célok elérésében. Ezért kell a törvényes nehézségekkel küzdő tanoncok segítségére lenni, kulturális nevelést, elméleti és olyan keretek közé illeszteni, ahol a nemzeti érzés és az állampolgári kötelességtudás fejlődhetik ki benne. Löbl tanár kiemelte Antal Márk főigazgató munkásságának érdemeit, aki nagy energiával és odaadással vesz részt az Árvagondozó munkájában és irányítja az atrétegező intézetet.

Végül Braunstein Zoltán tanonc románnyelvű beszédben mondott köszönetet a vezetőségnek, odaadó munkájáért.

Mit tartalmaz az új banktörvény tervezete

Bucuresti jelentés szerint a pénzügyminisztériumban már hetek óta dolgoznak az 1934 május 8-iki banktörvény módosításának törvénytervezetén. A módosító törvénytervezet nagy horderejű könnyítéseket tartalmaz a régi, helyesebben még jelenleg is érvényben levő banktörvénnyel szemben.

Az 1934 május 8-án életbe lépett bankkereskedelmi törvény kimondotta, hogy fővárosi bankok legalább 20 millió, az ország más városaiban működő pénzintézetek 10 millió, míg a többi bankok legalább 5 millió lei tőke plafonnal kell rendelkezzenek. A bankrésztvénytársaságok tőke plafonja a fenti csoportokba tartozó bankok kétszeresét kell kitegye. Miután azonban a törvény életbeléptetése alkalmával a bankok nagyrésze nem rendelkezett a banktörvényben megszabott tőkével,

5 esztendei haladékot kaptak, hogy ezen idő alatt pótolják a törvényben előírt összegig mutatkozó hiányt,

vagy pedig fúzió útján igyekezzenek a szükséges tőkét összehozni. A súlyos gazdasági helyzet következtében azonban a bankok nem voltak abban a helyzetben, hogy a törvény paragrafusának megfelelően akár egymásközzötti egyesülés, vagy bármilyen más formában növeljék tőkéjüket. A most módosított és a parlament egyik legközelebbi ülésén már tárgyalásra is kerülő módosító törvénytervezet első sorban a régi törvénynek ezt az intézkedését igyekszik enyhíteni. A módosítás értelmében a fenti alaptőke plafon továbbra is marad, azonban

csak a jövőben alapítandó bankokra vonatkozik.

A régi bankok ezentúl is azzal a tőkével dolgozhatnak, amellyel a már módosított banktörvény életbeléptetése alkalmával rendelkeznek majd. A törvény ugyanakkor kötelezi a régi bankokat, hogy az alaptőkéjüket ugyanezen a szinten tartsák meg továbbra is. Érdekes rendelkezése még a módosított banktörvénynek az a része is, amely kimondja, hogy még az újonnan létesítendő bankok is kérhetik a törvényben meghatározott alaptőke plafon egyharmaddal való leszállítását. Ebben a kérdésben kizárólag a legfelsőbb banktanács dönt. A legfelsőbb banktanács hatáskörét egyébként annyira kiterjeszti az új törvénytervezet, hogy ennek a szervnek például büntetőképpen jogában van pénzintézeteket feloszlatni.

Egyik feltűnő intézkedése a módosító törvénytervezetnek, hogy a bankintézetek vezetői, értekezlet az igazgatókat és az igazgatótanács tagjait,

nem vehetnek fel kölcsönöket a vezetésük alatt álló bankból.

A banktisztviselők részére folyósítható kölcsön azonban csak a kizárólag erre a célra létesített alaphoz. Egy másik igen fontos törvényszakasz szabályozza a bankkereskedelmet és kimondja, hogy

a bankok nem ígérhetnek túl magas kamatot a betevőnek.

A múltban ugyanis számos bank csak hogy minél több betevőt vonzzon magához, lehetetlenül magas kamatot fizetett, ami azután nagy mértékben hozzájárult egyes bankintézetek megbukásához.

PANASZ.

Pöcög panaszkodik:

— Az orvos azt tanácsolta, hogy ha nem tudok aludni, számoljak addig, amíg elalszom. Sajnos, csak 738.956-ig tudtam számolni, mert közben reggel lett és fel kellett kelnem.

GRUNDLICH.

Im Restaurant verlangte einer das Beschwerdebuch. „Was hat er denn hineingeschrieben?“ fragte der Chef den Kellner. „Hineingeschrieben hat er nichts“, meinte der Kellner, „aber er hat sein Schnitzel hineingelegt.“

Elmebeteg, vagy csak közönséges rágalmazó az aradi iparosbank elleni hajsza megindítója?

Varjas Imre aradi férfiruha kereskedő a közelmúltban feljelentette az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetét, továbbá annak vezetését az ügyészségen hűtlen kezelés és visszaélés miatt. Az ügyben megindult a vizsgálat és az ügyészség a vizsgálóbíró előterjesztésére megszüntetett minden eljárást, mert a feljelentésben felsorolt vádpontokat nem találta beigazoltnak. Varjas Imre erre felfolyamodással élt, de a temesvári (Timișoara) Tábla is helybenhagyta az aradi határozatot és jogerős beszüntető végzés hozott. Az Iparosok Hitelszövetkezete erre hamis vád címén feljelentette Varjas Imrét,

aki az első tárgyaláson nem jelent meg, hanem orvosi bizonyítványt küldött.

A csütörtökre kitűzött tárgyalásra ismét nem jött el, hanem védője által benyújtotta Ionescu Alex dr. törvényszéki orvos bizonyítványát, amely szerint hadirokkant, súlyos idegösszeroppanásban szenved és három hónapig nem lesz olyan állapotban, hogy bármilyen tárgyaláson részt vehessen. A bíróság elrendelte, hogy vizsgálják meg Varjas Imre elmebeli állapotát és kiküldötte dr. Szedlák Ödön, dr. Hersch Andor és dr. Bodea Ionel idegorvosokat, egyben kimondotta, hogy szükség esetén a november 28. iki tárgyalásra elrendeli a vádlott elővezetését.

A kolozsvári (Cluj) bőriparosok „Solidaritatea” borszövetkezete hadat izent a magas bőrárak ellen

Országos viszonylatban a bőripari termékek és a cipész- és csizmadiaipar folytatásához szükséges kellékek talán Kolozsváron (Cluj) a legdrágábbak. Ebben a városban az árak normális időben is 25 százalékkal drágábbak voltak, mint például Bucurestiben, hogy aztán most milyen drágák, arról jobb nem is beszélni. Természetes okokor kívül a drágaságot kétségtelenül a közvetítő kereskedelem mohósága is fokozza. Belátták ezt a kincses város cipész és csizmadia iparosai is, akik a közelmúltban „Solidaritatea” elnevezés alatt beszerzési szövetkezetet alakítottak, amely a Piața Mihail Viteazul téren már üzletet is nyitott.

A szövetkezet vezetősége a következő: Elnök: Pop Ioan, alelnök: Zabolai Pál, titkár Crișan Ioan,

pénztárnok: Vescan Ioan. Számvizsgáló bizottsági tagok: Lajtar Imre, Ciubus Stefan, Sarmasan Ioan, Suciu Ioan, Sárbu Ioan, Birdea Vasile, Susmann Ioan és Băla János.

A kolozsvári (Cluj) piac bőr irányarai (detaliben) a következők:

Belföldi boxcalf kvadrátonként I-a 60—66 lei, II-a 55—60, III-a 45—52. Rindbox (tehén) I-a 55—60, II-a 43—52. Vízazos tehénbőr barna vagy fekete 200—220—230 kilógrammonként. Bélés bőr 190—200—230. Külföldi sevró fekete vagy barna 90—130—140. Freidenberg barna: 150—160. Lakkbőr 145—150—160. Talpárak Kroupon I-a 200—220 kilógrammonként, II-a 190—195. Nyak 120—130, talpbélés 110—120—130.

Országos munkakamarai mozgalom az első heti táppénz fizetése ellen

Ilie P. Calciu, a Munkakamarák Országos szövetségének elnöke Váradon (Oradea) járt s az ottani újságírók előtt nyilatkozott a munkakamarák legközelebbi célkitűzéseiről. Ezek annál érdekesebbek, mert az ipartestületek feloszlása óta a munkakamarák vették át a kisiparos osztály érdekeinek képviselését is.

Calciu a következőkben részletezte a munkakamarák legközelebbi programját:

— Elhatároztuk, hogy

eltöröljük a munkaadók első heti táppénzének kötelezettségét.

December első felében Bucurestiben Nistor minisz-

ter összehívja az ország munkakamaráinak tanácsát. Kamaránként 20—30 tanácsos vesz részt a gyűlésen. A munkakamarák költségvetését felemeljük és módosítani kívánjuk a betegsegélyző törvényt, még pedig olyan értelemben, hogy

az első heti táppénzt nem a munkaadó, hanem a betegsegélyző tartozik fizetni.

Ezenkívül felépítjük a betegsegélyző palotát.

Calciu elnök azzal fejezte be nyilatkozatát, hogy a munkakamarák egyetlen célja a munkás- és iparos-társadalom anyagi és erkölcsi helyzetének feljavítása mellett, a munkarend és csend meghonosítása eme intézmények falai között.

Új tarifát léptettek életbe a külföldi pénzátutalásokra

Bucuresti jelentés szerint a Banca Națională november 16-iki érvénnyel új tarifát léptet életbe a külföldi átutalások, kifizetések és meghitelezésekre. A jegybank tulajdonképeni jutalékai a következők:

1000 lejig a központnál 25, a fiókoknál 25, idegen valutákért 25 lei.

1001—5000 lejig a központnál 50, a fiókoknál 100, idegen valutákért 200 lei.

5001—37.000 lejig a központnál 200, a fiókoknál 200, idegen valutákért 300 lei.

37.000 leien felül 4 ezrelék.

„Idegen valuták” alatt az értendő, ha a fél valamely külföldi piacon nem az illető ország valutájában kéri a fizetést, tehát például francia frankban, vagy német márkában kívánja a fizetést Londonban.

Távirati rendelkezésekért külön díj fizetendő, mégpedig minimálisan 300 lei, illetőleg 600 lei, ha a Banca Națională külföldi levelezője nem a diszpozíció helyén székel és 900 lei, ha csupán meghitelezésről van szó. A kábel-táviratok díja természetesen megfelelően magasabb: New-yorkba 1000 lei, a délamerikai államokba 2000 lei; Japánba, Brazíliába 3000 lei, Cairo, Tel-Aviv 900 lei, Egyiptom, Palesztina 1200 lei.

Végül távirati uton végzett elszámolásokért (decont) a következő díjak fizetendők: angol fontért 2 lei, dollárért 0.50 lei, márkáért 0.30, pengőért 0.10, schillingért és belgasért 0.10, francia frankért és líráért 0.05, svájci frankért 0.10, cseh koronáért 0.05 lei.

Csak az alkohol-monopólium adhat italmérési engedélyeket.

A pénzügyminisztérium közli, hogy közigazgatási uton semmilyen italmérési engedélyt sem engedélyeznek. Az ilyen kéréseket kizárólag az alkohol-monopólium intézheti el.

AKI NAGYON SZIVERE VETTE A „TAKARÉKOSSÁGI NAP”-OT.

A híres piktorhoz beállt egy hölgy:
— Mennyiért festi meg a portrémat?
— Tízezer leiert.
— És a kislányomét?
— Azt is tízezer leiert.
— De, kérem, az egy kis gyerek, miért kerül olyan sokba?
— Mert arról egy külön képet kell festenem.
— Tudja mit, fesse meg csak az én portrémat; a kislányomat majd az ölemben veszem.

EZ NEM VICC, EZ KOMOLY VALÓSÁG.

A nagykereskedőt megkérdezik:
— Mi a meggazdagodás titka?
— A legegyszerűbb dolog a világon.
— Tehát?
— Semmi más, mint pesszimistáktól venni és optimistáknak eladni.

Hol isszák a legtöbb sört?

Erre majdnem mindenki azt felelné, hogy természetesen Münchenben. A statisztika kimutatása szerint azonban, itt isszák a legtöbb — tejet. A legtöbb sönt ugyanis Belgiumban isszák, évenként és fejenként 185 litert. Angliában 77, Ausztriában 72, Dániában 65 és Németországban 52 litert isznak évenként és fejenként.

BIZTOS MÓDSZER.

Recege megérkezik a városba és az egyik szállodában szobát bérel. Felvezetik egy második emeleti szobába, ahol szétnéz és konstatálja, hogy nincs csengő.

— Oh, az nem baj, — nyugtatja meg a portás, — ha szüksége van valamire, tessék csak a cipőjét háromszor odavágni a padlóhoz.
— És azt meghalják alul?
— Itt az első emeletn lakik egy ideges ember, az rögtön lejön panaszkodni és akkor tudjuk, hogy kell az urnak valami.

A lugosi (Lugoj) iparkamara új vezetősége.

A lugosi (Lugoj) kereskedelmi és iparkamara a napokban tartotta tisztújító közgyűlését, melynek során a következő új elnökséget választották meg:

Elnök Mihail Patrancanu Karánsebeáról (Caransebea), alelnökök lettek Macarie Maxim, aki a kereskedelmi ügyosztályt, továbbá dr. Gh. Vucu, aki az iparügyi osztályt fogja vezetni.

KI TEREMTETT?

Mórickát megkérdezi a tanító az iskolában:
— Móricka, ki teremtett téged?
— Engem, — mondja Móricka, — részben az Uristen teremtett.
— Hogy-hogy részben?
— Ugy, hogy amikor megszülettem, négy kiló voltam, a többi magam teremtettem hozzá.

TALALÓS KÉRDÉS.

— Csoda történt a bichtokomon, — kéchlek, — mondja Arisztid.
— Milyen csoda? — kérdezi Agenor.
— A múlt héten egy lei ötvenes tojást tojtak a tyukok és a héten már két lei huszas tojást tojtak. Vajon honnan tudják a tyukok, mikor kell drágábban tojni?

Klein Jenő

könyv- és adószakértő

az „Az Iparos” munkatársa, Oradea, Strada Laurian 8. — Jutányos tiszteletdíj mellett ad felvilágosítást bármilyen adótechnikai, helyi-illetéki és könyvelési ügyekben. — Rendelkezése áll folyamatban levő konkrét adóügyekben is.

Sulyos retorzió a román személyzet alkalmazásáról szóló törvény szigorú végrehajtása érdekében

Megvonják az iparpártolási kedvezményt azoktól a vállalatoktól, amelyek nem tesznek eleget a törvény intézkedéseinek.

A Hivatalos Lapban királyi rendelet jelent meg az iparpártolási törvény módosításáról. A rendelet szerint az 1912. évi iparpártolási törvény kedvezményeit a jövőben csak azok a vállalatok nyerhetik el, amelyek a román munka védelméről szóló törvény rendelkezéseinek eleget tesznek. Egy másik szakasz kimondja, hogy az iparpártolási törvény kedvezményeit bármikor megvonhatók az iparvállalatoktól, ha az ipari és kereskedelmi minisztérium megállapítja, hogy a vállalat nem tesz eleget a

román személyzet alkalmazásáról szóló törvény rendelkezéseinek. A visszavonás az ipari bizottság jelentése alapján az iparügyi minisztérium által készített minisztertanácsi egyezőkörnyvel történik. Az új rendelet az ipari és bányavállalatok által vámentesen behozott gépek értékének egy százalékát kitevő új illetéket léptet életbe, amelyből a román kisiparosok és kézműiparosok részére nyújtandó ipari-gépsegély alapját fogják felállítani.

A bucaresti tábla dñu! el:

Joga van-e Kolozsvár (Cluj) városának kártérítés nélkül házikezelésbe venni a temetkezési vállalkozást?

Beszámoztunk már arról, hogy Kolozsvár (Cluj) város a közigazgatási törvény értelmében házi kezelésbe akarja venni a temetkezést és hatósági temetkezési intézetet akar felállítani. Ezt a határozatot nemrégiben helyben hagyta a belügyminiszter is. A temetkezési vállalkozók körében érthető megdöbbenést váltott ki a hír, mert kényerüket veszélyezteti az a rendelkezés.

A kolozsvári (Cluj) temetkezési vállalkozók együltes lépésre határozták el magukat, hogy megvédelmezzék el ne veszítsék. A határozat ellen felebbeszert nyújtottak be a helyi közigazgatási táblához. Felfolyamodásukban arra hívtakostak, hogy az alkotmánytörvény megfelelő szakasza értelmében tiszteletben kell tartani a szerzett jogokat. Ezzel szemben a városi tanács határozata, majd a miniszteri

jóváhagyás évszázados jogokat koboz el és ezzel számos család megélhetését veszélyezteti. Kérték a bíróságot, semmisítse meg az erre vonatkozó határozatot és mondja ki, hogy a város csak akkor veheti házikezelésbe a temetkezést, ha megfelelő kártérítést ad a vállalkozóknak. A közigazgatási tábla most foglalkozott az ügyvel, amelynek eredményét érthető aggodalommal várták az illetékesek. A temetkezési vállalkozók nevében Tutalea Victor dr. és Pop Viotor jelentek meg, míg a várost Opris dr. ügyész képviselte. A közigazgatási táblai tanács azonban nem hozott döntő határozatot, hanem kimondotta, hogy az ügyben már miniszteri határozat van, azért döntésre csak a bucaresti közigazgatási tábla illetékes. A temetkezési vállalatok most Bucurestiben fognak jogorvoslatot keresni.

Hatvan százalékban állapítja meg az új kényszeregyezségi törvénytervezet a minimális kvótát

A fizetési határidőt a kérvény benyújtásától számítják. — Az új törvény életbeléptekor már megkötött kényszeregyezségek részletfizetési határidejét is módosítják.

Nem adhatnak a jövőben türelmi határidőt a törvénszékek

Az új kényszeregyezségi törvény első tervezetét, mint ismeretes, az igazságügyminiszter által delegált bizottság a miniszter utasításai alapján megfelelően módosította és ezt a módosított szöveget terjesztik parlament elé.

Az újítás az eredeti tervezettel szemben, hogy a felajánlott kényszeregyezségi kvóta nem lehet kisebb, mint 60 százalék; amely esetben a maximális fizetési határidő két év. Nyolcvan százalékos kvóta felajánlása esetén három év, 80 százaléknál magasabb kvóta esetén pedig négy év a maximális fizetési határidő.

Az első kényszeregyezségi részlet a kényszeregyezségi kérés benyújtásától számított hat hónap múlva esedékes. Így tehát a fizetési határidő tulajdonképpen a kényszeregyezségi kérés benyújtásától számított. A törvénytervezet ennek megfelelően lerövidíti a kényszeregyezségi eljárás határidejét, úgy, hogy a teljes kényszeregyezségi eljárás három hónapon belül lebonyolítandó.

A kényszeregyezség jogerőre való emelkedésétől számított egy éven belül csőd nyitható a kényszeregyezségben levő cég ellen, ha megállapítást nyer, hogy rosszhiszeműleg aktiválnak, vagy passzíválnak egy részét eltitkolták, egy vagy több hitelezőjét nem tüntette fel a hitelezői listán, vagy könyveit meghamisította. A kényszeregyezség feltételeinek nemteljesítése esetén is csőd nyitandó.

A tervezet súlyos büntetéseket állapít meg azokkal szemben, akik aktiválják egy részét elrejtik, hitelezőik egy részét külön elnyben részesítik, fiktív követeléseket tüntetnek fel mérlegeikben és a hitelezői listán eldögenítik vagyonukat a kényszeregyezségi törvényben meg nem engedett módon.

Az előző törvény hatása alatt kért kényszer-

egyezségek, ha azoknak ügyében a hitelezők értekezlete már határozott, a régi törvény hatálya alatt maradnak. Az adós azonban a kényszeregyezségi részleteket az új törvényben megjelölt módon köteles fizetni.

Az első részlet a törvény kihirdetésétől számított három hónapra esedékes. A további részletek is háromhavonként esedékesek. Az esetben, ha az adós a részleteket a fentebb megjelölt határidőn belül nem fizeti, úgy ellene csőd nyitandó.

A törvény kihirdetése előtt benyújtott és elvileg elfogadott kényszeregyezségi kérések, ha a hitelezők értekezlete nem döntött, be nem nyújtottaknak tekintendők és az adós új kényszeregyezségi kérését nyújthat be.

A törvény kihirdetése után türelmi határidőt a kényszeregyezségi részletek fizetésére a törvénszékek nem adhatnak. A régebben adott türelmi határidők azonban érvényben maradnak.

Az új törvényben megjelölt büntetések csak a törvény kihirdetése után elkövetett vétsekre alkalmazandók.

KINDERMUND.

„Nenne mir den Namen eines Flusses in Spanien?” fragt der Lehrer.

„Mit wie viel Buchstaben?” will Kurtl., der geübte Löser vieler Kreuzworträtsel zuerst wissen.

FŐ AZ ELŐVIGYÁZATOSSÁG.

Arisztid: Baptist, milyen idő van?

Baptist: Esik az eső, méltóságos uram.

Arisztid: Akkor azt a régi nyakkendőmet adja ide, kéchém, az is jó lesz ebben a nagy esőben.

**Légvédelem címén
új taxák a látóhatáron.**

A belügyminisztériumban szorgos munka folyik, amely egy, a légitámadások elleni védelem megszerzéséről szóló törvény megszerkesztésére irányul. A törvény számos intézkedést tartalmaz a légi támadások elleni védekezéssel kapcsolatban s egész sereg új taxát létesít, amelyek a légi védelmet célzó alap táplálására szolgálnak. Ehhez az alaphoz csatolják a közigazgatási törvény alapján az ilyen címen beszedett taxákat is.

LOGIKUS MEGALLAPÍTÁS.

Proccék öt napos tevékenység után kirúgták a cselédet. A lány pár hónappal később az uccán észre veszi rövidlejáratu munkaadóját, odamegy hozzá, tisztességtudóan köszön, majd megkérdezi, hogy mi újság?

— Hát, — mondja Procc ur, — nagy újság van, kisgyerekeknek született.

— Persze kisfiu?

— Tényleg fiu, de honnan tudta olyan biztosan?

— Onnan, — vihogott a cseléd, — mert a nagyságos asszonyndl egy lány kilenc hónapig nem bírta ki...

ILLYÉS

angol- és francia

női szabósága

ARAD, Str. Eminescu 38.

Legújabb divat szerint készít elsőrendű kivitelben kabátokat, kosztümöket, szövet- és estélyi ruhákat szolid árak mellett.

Borbélysztrájk fenyeget

Mármaroszligetén (Sigheten).

A sighet-i borbélymunkások munkaadóiktól béremelést kértek s egyezkedő tárgyalásra ültek össze. Érdekeiket nem sikerült közös nevezőre hozni, mire a munkások a tárgyalásokat megszakították és bejelentették, ha a szatmári (Satu-Mare) munkügyi felügyelőség közbelépése nem oszlatja el az ellentéteket, leteszik a munkát.

GYENGÉD SZALAK.

Két méter magas, bozontos szemöldökű, tagbaszakadt, félelmetes külsejű apacsingos férfi állt nemrég vádlottként a büntető járásbírósg előtt. Sovány kis fekete nő volt a sértett. A vád szerint a tagbaszakadt apacsingos előbb öt hatalmas pofont adott a kis fekete nőnek, azután egy nyújtófával kékre-zöldre verte és ráadásul kiütötte három fogát.

A bíró mindenekelőtt a sértetthez fordult:

— Mondja csak, tulajdonképpen milyen viszonyban van maga a vádlottal?

A kis fekete nő szemérmesen lesütötte a szemét. Látszott az aróán, hogy a kérdés kissé feszélyezi. Csak jó hosszú szünet után adta meg a választ:

— Tetszik tudni: gyengéd szalak fűznek hozzá...

Két bírósági döntés szerint:

**A forgalmi adó megállapításánál
a nettó számlaösszeg szolgál alapul**

A pénzügyminiszter a bruttó számlaösszeg után követeli a forgalmi adót, de a törvények mást mondanak.

Rég vitatott kérdés, hogy a forgalmi adóalap kiszámításánál mely költségek veendők alapul. A pénzügyminiszterium ezt a gordiusi csomót egyszerűen kettészelte azzal, hogy a forgalmi adót a számla bruttó összege után követeli. E felfogás szerint, amelynek a miniszterium a gyakorlatban is érvényt szerzett, a forgalmi adóalap kiszámításánál az áru árán kívül figyelembe kell venni a fogyasztási illetéket, a csomagolási, fuvar és egyéb költségeket, a rabbotot, sőt magát a felszámított forgalmi illetéket is és az így előálló bruttó számlaösszeg után rovandó le a forgalmi illeték.

Az idevonatkozó 1934 évi törvény, amely változatlanul ma is érvényben van, ezzel szemben úgy intézkedik, hogy a forgalmi adó alapjául csak az áru értéke, a csomagolási költség és a fogyasztási illeték szolgál. Természetes tehát, hogy mindazon esetekben, amikben ez a kérdés bírói eldöntés alá kerül, a bíróságok csak a törvény szellemében és

szövege szerint döntenek, bár egyes verziók szerint már ezzel ellentétes és a pénzügyminiszteri felfogásnak megfelelő bírói döntés is előfordult.

Ujabbán két törvényszéki ítéletről tudunk, a melyek a pénzügyminisztérium értelmezésével ellentétben a törvényt betűszerinti szövegének alkalmazását jelentik.

Egy nagyváradi (Oradea) cipőgyár ellen kihágási jegyzőkönyvet vettek fel a pénzügyi közegek, arra hivatkozva, hogy a forgalmi adót helytelenül számította és ezáltal a kincstárt megkárosította. A vállalat a törvényszékhez felebbezett, amely a kihágási jegyzőkönyvet megsemmisítette és kimondotta, hogy

a forgalmi adó megállapításánál a törvényben megjelölt nettó számlaösszeg szolgál alapul.

Értesülésünk szerint nemrégiben a sibuii törvényszékek is hasonló értelemben döntött egy konkrét kihágási ügy kapcsán.

**Egyetlen munkakamarai bizottságba sem
képviselteti magát Kolozsvár (Cluj)
iparossága**

A kolozsvári (Cluj) munkakamara igazgatótanácsa a volt ipartestület közgyűlési termében a napokban tartotta meg első közgyűlését. A közgyűlésen úgy a helyi, mint a vidéki igazgatósági tagok teljes számban jelentek meg és résztvettek azon Chirila Ioan munkügyi főfelügyelő és Tandrau betegsegélyező-igazgató is.

Chirila dr. előkl megnyitójában ismertette a megalakulás óta történt eseményeket, utána pedig Hossu dr. titkár tett jelentést a vidéki fiókok megalakulásáról. Ezután a különböző bizottságok megalakítására került a sor. Megbizottakat választott a közgyűlés a munkásbiztosító igazgatóságába, a vár megyei tanácsba, amikor azonban a városi tanácsba kiküldendő tagok megválasztására került a sor, az iparosok és munkások között lappangó ellentét tört. A munkások ragaszkodtak ugyanis hozzá, hogy a városi tanácsba a munkások közül küldjenek ki megbizottat egyrészt azért, mert a munkások többségben vannak, másrészt azért, mert azok a kívülvárosi uccák a legelhanyagoltabbak, ahol munkástömegek laknak. Ezzel szemben az ipari szakosztály képviselői ragaszkodtak ahhoz, hogy a ta-

nácsba kisiparost küldjenek ki, mert a kisiparosoknak fontos érdekük fűződik ahhoz, hogy a városi tanácsban képviselőhöz jussanak. Az ellentéteket nem sikerült kiegyenlíteni annak ellenére sem, hogy Chirila elnök kijelentette, miszerint a harcnak alig van valami gyakorlati jelentősége addig, amíg időközi bizottság áll a város élén. A végén szavazásra tette fel a kérdést és a munkások álláspontja győzött. Erre Drasoveanu Petre, az ipari szakosztály tagjaival folytatott előzetes megbeszélés alapján kijelentette, hogy az iparosok egyetlen bizottságba sem küldenek ki maguk közül senkit sem, mert a munkások nem fogadták el javaslatukat.

Ezután a kis vihar után a közgyűlés elfogadta a kamara belső működéséről szóló szabályzatot, a kisipari munkások és tisztviselői szakosztály által elkészített munkatervet és ezután több hozzászólás után egyhangulag kimondották, hogy a helyi ipartestület vagyonát terhelő adósságok rendezésére sürgős kölcsönt vesznek fel, felkérlik a munkügyi minisztert, hogy ebben a munkájában a kamara elnökségét támogassa. A közgyűlés végén a különböző javaslatokat és indítványokat tárgyalták.

**Minden 10 ezer lejnél nagyobb bankhitel
a jegybank ellenőrzése alá kerül**

A hitelkataszter felállítására és a folyósított hitelek ellenőrzésére vonatkozó törvényjavaslat szövege elkészült. Eszerint minden egyes jegybank-fiók mellett hitellelőrző szolgálatot, hivatalt állítanak fel. Ellenőrzés alá tartoznak mindazon bankok által folyósított hitelek, illetve kölcsönök, amelyek egy, vagy több tételben a 10.000 lejt elérik. Ez az értékhatár a jegybank kérésére minisztertanácsi jegyzőkönyvvel módosítható, sőt országgrázenként, vagy városonként különböző is lehet.

A törvény hatálya alá tartoznak az összes pénzügyintézetek, hitelszövetkezetek, Ipari Hitelintézet, biztosító társaságok.

A törvény életbe léptetésétől számított három hónapon belül az összes bankok kötelesek a Banca Nationala rendelkezésére bocsátani az adósaiknak folyósított kölcsönökre és hitelekre vonatkozó kimutatásait, melyekben feltüntetendő az adósok neve, foglalkozása és lakohelye.

Amennyiben a bank adósa kereskedő, a kimutatásban feltüntetendő a cég elnevezése, tárgyra és a cég bejegyzésére vonatkozó adatok is. Ha az adós vállalat közkereseti, vagy betéti társaság, a kimutatásban feltüntetendő a cégtársak neve, foglalkozása és lakása. Ugyanezen adatok közlendők a kereszerekre, társadósokra, stb. névre is. Hasonlóképp közlendők a hitellelőrző hivatalnál a hitelmegállapo-

dás jellegére, a megszavazott és a ténylegesen folyósított hitelre és a nyújtott garanciákra vonatkozó összes adatok is.

A törvény életbeléptetése után folyósított hitelek 8 napon belül közlendők a hitellelőrző hivatalnak. Minden negyedévben egyttal külön kimutatásban közlik a bankok a hitellelőrző hivatalból mindazokat a változásokat, amely az egyes adósok tartozásainál előfordult, amennyiben a változás a 20 százalékos eltérést megtagadja.

A törvény előírásának betartása érdekében a jegybank meghatalmazottjai a bankoknál ellenőrzést gyakorolhatnak és egyben joguk van a hitelügyletekre nézve a folyósító banktól bármiféle információt, adatot és okmányt bekérni.

A bankoknak jogukban áll adósaikra nézve az ellenőrző hivatalból információt kérni. A hivatalok közli a bankkal, hogy a kéreztett adós szerepel-e már az adósok listáján, ha igen, mily összeggel, mily garanciákat nyújtott. A hivatal azonban nem közölhet a többi hitelező megjelölésére vonatkozó adatot.

SKÖT.

Egy aberdeeni vendéglőben az alábbi táblát akasztották ki:

„Fogpiszkálót többé nem tartunk, mert az i. t. vendégek apkat soha nem adják vissza.

**Hajmosó
és hajszárító**
készülékek
és más
**fodrászati
cikkek**
olesón, szakszerően
Kőszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63-65.
volt Dengli-ház

Milyen adótarozások fizethetők bonokkal

A pénzügyminisztérium rendeletet adott ki amelyben a régebbi adóhátralékoknak bonokkal, vagy kötvényekkel való kifizetését engedélyezi. A rendkívül fontos pénzügyminiszteri rendelet most érkezett meg az aradi pénzügyigazgatóságra. A rendelet főbb vonásainak a következőket tartalmazza: Megengedi a minisztérium, hogy az 1934. április elseje előtti időből származó adóhátralékokat kompenzálják a hátralékos adózók olyanformán, hogy husz százalékot készpénzben, nyolcvan százalékot pedig állami kötvényekkel, vagy bonokkal fizethessék ki, de hogy megkönnyítse a hátralékos adófizetők helyzetét, azt is engedélyezi, hogy csoportosan fizethessék ki adótarozásukat. A rendeletnek ez a része különösen a falusi lakosságot érinti kellemesen, amelynek a falvakban tekintélyes azoknak a száma, akiknek még 1934. előtti adótarozásuk van. A pénzügyigazgatóságok teljes lévértékben fogadják el a bonokat és állampapírokat, noha azokat negyed árban lehet vásárolni, így tehát az adózók jelentős összeget takarítanak meg.

Az aradi pénzügyigazgatóság felhívja az érdekelteket, hogy minél számosabban vegyék igénybe ezt a kedvezményt, amelynek érvényessége 1937. év március elsején lejár.

Egyébként a kollektív adófizetéssel kapcsolatos mindenre felvilágosítást a behajtási pénzügyigazgatóságon adnak az érdeklődők számára.

MENJEN EL AZ ÜGYVÉD.

Az atyafi beállít az ügyvédhez és szobából előkotor egy idezést.

— Na milyen ügyben? — kérdi az ügyvéd.

— Hát a nyáron elvertem a sógoromat és ő feljelentett.

— Hát ha úgy van, hogy megverte — magyarázza az ügyvéd, — akkor nincs rá szükség. A beismerés maga is enyhítő körülmény és enyhíti a büntetést.

Az atyafi hümmögni kezd:

— De nem úgy gondolom én ám kérem mert tetszik tudni, nem látta senki, hogy megverte.

— Na, az más. Akkor csak menjen el és tagadja le. Ha a sógora azt mondja, hogy megverte, mondja a szemébe, hogy nem igaz.

Az atyafi megint hümmög, hogy nem így gondolta.

— Ejnye, jó ember — türelmetlenkedik az ügyvéd, — hát így se jó, úgy se jó?

— De, az a letagadás jó volna, csak hát, azt szeretném, ha az ügyvéd ur menne el, mert nekem nincs pofám, hogy a bíróság előtt hazudjak.

Mit ír elő a bélyegtörvény örökösödési ügyekre.

A bélyegtörvény 56-ik szakaszának 3-ik bekezdése megengedi, hogy az örökösödési adó kifizetése előtt az illetékes bírói hatóságok kihirdetik a hagyatékatadó végzést és kiadhatják az örökösödési bizonyítványt, intézkedhetnek aziránt, hogy a hagyatékok, vagy hagyományok a telekkönyvbe átírassanak, azzal a feltétellel, hogy ezzel egyidejűleg az örökösödési adót is betáblázzák, mint zálogjogot a telekkönyvbe és erről az illetékes pénzügyi hatóságot értesítsék.

Ez a kivétel szigorúan értelmezendő és csakis az örökösödési adó kifizetésének elhalasztása alkalmaszandó, amiből az következik, hogy az örökösödési tulajdonjog telekkönyvi bekebelezése csakis a fél által benyújtandó külön kérvény alapján történhetik meg, amely kérvényre a bélyegtörvény 4-ik szakaszának 2-ik paragrafusa szerinti bélyeget, tehát 1000 lejtig 8 lejt azon felül pedig 66 lejt kell okmánybélyegben felragasztani.

LEHETETLEN.

Arisztid kijön a kaszinóból és keresi az autóját. A portás is segít neki keresni, de az autó nincs.

— Méltóságos uram, — mondja a portás, — itt valami baj van.

— Miféle baj?

— Az autót ellopták.

— Ostoba beszéd, kéchem. Maga lehetettlen állít. Az autót nem loptatták el.

— Miért nem?

— Mert biztosítva volt lopás ellen.

Százéves jubileuma előtt a betűszedőgép

Kliegel József bajai feltaláló lakatoslegény megrendítő regénye.

A bajai lakatos céhben különnek és eszelőnek tartották az 1830-as esztendőben Kliegel József mesterlegényt, aki az utazóládákhoz szükséges vaspántokon, nagy zárkulcsokon kívül új gőzmotortokat akart konstruálni. Egyszóval, Kliegel József amolyan álmódó iparos vándorlegény volt a Ganz Ábrahámok és Thék Endrék fajtájából, aki göröcs somfabottal a kezében és iszákjával a hátán járta az országokat, hogy munkát keresen; este pedig a verejtékes munka után, különféle ördögös masinák kieszelésén tölte a fejét.

Kliegel Józsefnek nem is volt sokáig maradása a bajai céhben, mert kigunyolták és kinevették, — különösen akkor, amikor beszámolt arról, hogy sikerült felalálnia egy olyan eljárást, amellyel könyveket nem közönséges kéziszedéssel lehet előállítani, hanem olyan géppel, amely „sebes szedésre és a szedés után a betűk automatikus osztására is alkalmas.” A céh különbe, a meghibbant ezermester a kigunyoltatás elől Pest-Budára menekült, hogy ott folytassa kísérleteit, az első betűszedőgép végleges összeállítására.

A FELTALÁLÓ A TÖMEGTANYAN.

Regényes korszak volt, amikor a bajai lakatoslegény betette a lábát Pest-Budára. A szabad szó és a betű romantikus korszaka — magyar feltaladás az osztrák abszolutizmus béklyóiból. A bajai mesterlegény, az akkor még lakatlan pesti fortifikációk egyik tömegtanyáján kapott szállást és rendezte be műhelyét. Több évig tartó küzdelem után végül 1837. év elején — száz évvel ezelőtt — elkészült az első modern értelemben vett szedőgép megszerkesztésével.

A véletlen úgy játszott közre, hogy a magyar szellemi élet akkori vezetői közül Vörösmarty Mihály, a nagy magyar költő, tudományt szerzett „az eszelős” bajai lakatoslegény korszakalkotó találmányáról. Felkereste Kliegel Jánost pesti tömeglakásán és megtekintette az általa szerkesztett betűszedőgépet. A találmányt olyan egyszerűnek találta, hogy arra a Magyar Tudományos Akadémia akkori jogelődjeinek, a „Magyar Tudós Társaságnak” figyelmét is felhívta. A Magyar Tudós Társaság külön bizottságot küldött ki Kliegel találmányának megtekintésére és arról részletes jelentést kért. A helyszínrre kiszállt bizottságban a Magyar Tudós Társaság akkori elnökén, gróf Teleky József mellett, Scheel Lajos, Schaefer (Toldi) Ferenc, Balog és Vörösmarty Mihály vettek részt. Vörösmarty Mihály tett jelentést 1838-ban a Magyar Tudós Társaságban a bajai iparos vándorlegény kiváló konstrukciójáról.

VÖRÖSMARTY A „SEBES-SZEDŐ ÉS OSZTÓ” GÉPRŐL.

Vörösmarty jelentése szóról-szóra ezeket mondja a Magyar Tudós Társaság 1838—40-es kiadványa szerint:

„Megtekintettük Kliegel József hazánkia két rendkívül gépét, amelyek „sebes szedésre és osztásra” szolgálnak. Kliegel találmánya két gépből áll, melyek elege a nyomtatás után szétszedendő betűszlopokat bontja fel elemeiben és minden betűt és jegyet külön szekrénybe rak le. A gép másika ismét azok sebes szedésére és előállítására szolgál. A két mű szoros összefüggésben áll egymással.

sal és egymást egészíti ki. A betűosztó gyorsgép harminc különféle betű és írásjegyet elosztására készült.”

A Magyar Tudós Társaság azonban e jelentés vétele után, egyelőre még nem határozott és így Kliegel József továbbra is szörnyű nyomorban tengődött. De nevét már mindenki ismerte.

Egy szép napon a pesti tömegtanyáról eltűnt az eszelős bajai iparoslegény. Feltámadt vándorözöne. Iszákját újra a hátára akasztotta és két öt rézkrajcárossal a zsebében, utnak indult ismeretlen tájak felé. Hova, — egyelőre maga sem tudta. Faluról-falura vándorolt felfelé a Duna mentén, hátha akad számára valamilyen munka. Még a patkolást is elvállalta a falusi portákon egy darab jófajta füstölt szalonnáért és fehér cipőért. Vándorutja Pozsonyba vezetett, ahol az időben a pozsonyi diéta ülésezett. Falusi vándorutján nem volt szüksége a két réz ötkrajcárosra sem. Ez volt a feltaláló ezermester tartaléktőkéje a még rosszabb időkre. Éhesen, rongyosan, beállított tehát a városi indóház közelében lakó Angermayer pozsonyi sütőmesterhez, ahol jófajta pozsonyi patkóval csillapította éhségét.

ALAMIZSNAK A FELTALÁLÓNAK.

A pozsonyi napok mintha valami szerencsés fordulatot jelentettek volna a vándorlegény szomorú életében. A régi pesti ismerősek közül, akik már ismerték Kliegel munkáját, a pozsonyi diétára sokan elvetődtek, köztük Pulszky Ferenc, a Magyar Tudós Társaság akkori vezető tagja is. Pulszky meglátogatta Pozsonyban a városvegi putriban cigányok között sirnylódó lakatoslegényt. Bátorította és buzdította, hogy a diétán akadnak emberek, akik nemcsak pillanatnyi szükségén segítenek, hanem talán össze is hozzák majd a betűszedőgép végleges megszerkesztéséhez szükséges hatszáz pengő forintnyi összeget.

Igy is történt. 1842-ös évet számolták. Elhatározták a pozsonyi országgyűlés tagjai, hogy könyvet adnak ki Kliegel József méltatására, amelynek jövedelmét azután neki adományozzák. Ez a „Kliegel-könyv” 1842-ben meg is jelent Landerer és Hechenast pesti nyomdájában, ahol később Petőfi Sándor „Talpra magyar”-ja is rapvilágot látott. A Kliegel-könyvben nem kisebb személyiségek írtak, mint báró Eötvös József, Garay János, Lauka Gusztáv, gróf Majláth János, stb. A könyvhöz Pulszky Ferenc, a mozgalom megindítója írt előszót, melyben Kliegel munkáját méltatja, egyszersmind megrendítő szavakban a nagy magyar tehetség küzdalmes életét lefestette.

Pulszky Ferenc ezeket írja:

Meglehet, hogy csalódom, de azért mégsem mulaszthatom el, hogy valahányszor Pozsonyban vagyok, Kliegelt, a derék lakatos meg ne látogassam, kezét meg ne szorítsam és őt türelmemre ne írtsem. A nyárutó közepén — 1842-ben — látogattam meg őt és ekkor, mint már többször is, szomorú állapotban találtam. „Osztó és szedőgépe” csaknem egészen készen volt. Most már négyszáz forinttal befejezhette volna kísérleteit. Hídeg részvételezés körözi őt, alamizsnákat dobna oda neki, mint alkalmatlan holdusnak, hogy mielőbb menekedjenek tőle.”

A csodagép azonban mégsem Magyarországról indult hódító útjára, mert a Kliegel-féle modell valahogyan elkallódott. Kliegel pedig újra vándorbotot fogott, visszatért Budapestre, ahol 1870-ben, a legnagyobb nyomorban fejezte be szomorú életét.

EZ IS EGY ALLASPONT.

A szobaleány tizenötödikén felmondott elsejére, de elsején az asszony elé állt és így szólt:

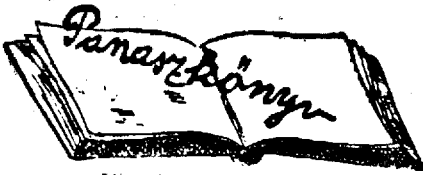
— Ugy tudom, nagysága, hogy nem tetszett még lányt fogadni. Ha tetszik, én szívesen visszamaradnék.

— Mi az, Mari, — mondja a nagysága — hát nem megy férjhez a kéményseprőhöz?

— Nem, kezicsókolom. Kiabrándultam belőle, a mikor megmosakodva láttam.

Dési Károly furnir és fakeskedő

Arad, Str. Horia 1
Timişoara, IV. Str. Bratiana 21

A Déván (Deva) megjelenő „Erdélyi Napló”-ból vesszük át az alábbi iparospanaszt.

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Régen az iparos-ság jólétben élt, munkájának az értékét megkapta, a terheket viselni tudta, adóárverés igazán csak évtizedenként egyszer ha volt, akkor is az illető iparos hibájából s most ez a mi kicsi iparoságunk eljutott oda, hogy ma holnap a legzűszkesebbeket is nélkülözni lesz kénytelen.

Nem a hatóságok és a törvények ellen akarok kirohanni, vagy azokat sorsunkért felelőssé tenni. Sajnos, magunk vagyunk okai nagyrészt annak a sanyaru helyzetnek, amibe kerültünk.

Általános szokás minden szakmában, hogy olcsóság tekintetében egyik iparos a másikat licitálja túl. A közönség már régen rájött erre és néha egész nevetséges áron készülnek el olyan munkák, amelyeket más városban kétszeres, vagy háromszoros áron lehet megkapni. Nem a másvárosi ár a drága, hanem a miénk olcsó. Vannak iparos sors-társaink, akik egy-egy munkát áron alul is elvállalnak, csak hogy ne engedjék át másnak a munkát.

Nem vagyok mai csirke és én mondhatom, hogy az nem fog jóra vezetni. Eddig is látszik a romboló hatása, mert sajátmagunk sajátmagunkat tesszük tönkre. A közönségre legfeljebb az tartozik, hogy ne gondoljon minden anyagbefektetésen kívüli összeget haszonnak és nyereségnek, mert hiszen az iparosnak is élnie kell és kötelezettségei vannak. Hiszen csak egy tételt mondjak, van-e iparos Déván (Deva), aki az új könyvekkel és engedélyekkel felmerült költségeit valahol is bevehette volna?

Vessen számot minden iparos magával a tekintse emberi kötelességének, hogy áron alul ne vállaljon munkát, mert az olyan cselekedet, amelyért ha a törvények szerint nem is, de emberileg elítéltetés vár. Mert, ha valaki áron alul készít el valamit, a közönség elveszti a tájékozódási képességét és a rendes iparosról azt hiszi, hogy az megszarolta. Az ilyen látszatot pedig el kell kerülni!

Mindenki kérje meg a munkájának az árát, mert arra joga van. A közönség pedig 5-10 lejes különbségeket ne kényszerítse az iparost árendeménnyre, ha lelkiismeretes munkát kíván.

Soraim közléséért hálás köszönetet mondok a maradok

Igaz hive:
Egy iparos.

A legfőbb semmitűszék legujabb elvi döntvénye

A semmitűszék III. tagozatának 161/1936. sz. elvi döntése szerint, alkotmányellenes és nem alkalmazandó a konverziós törvénynek az az intézkedése, hogy a döntőbíró határozataival szemben felfolyamodással nem lehet élni.

A semmitűszék III. tagozatának 848/1936. számú döntése szerint, a biztosítás akkor lép életbe, illetőleg a biztosító intézet attól kezdve viseli a kockázatot, amikor a biztosítottnak a biztosítási kötvényt kiadta, függetlenül attól, hogy a biztosított a díjak fizetését megkezdte vagy sem. Ha a biztosított még nem fizetett díjat, ezt úgy kell értelmezni, hogy a biztosító a biztosított félnek díjfizetési haladékot adott.

A semmitűszék III. tagozata 1818/1936. számú elvi döntést hozott, amely szerint a CFR a reabizított áruért már a vámhivatalnak történt átadás pillanatától kezdve nem felelős. Nem felelős tehát a CFR a vámolás alatt vagy a tárolás idején történt rongálásokért vagy bekövetkezett áruhiányért sem.

NA JA.

Még a háboruban történt, hogy egy tüésrfőhadnagy a fronton odament a parancsnokhoz, haptákba vágta magát és így szólt:

— Ezredes urnak alásan jelentem, teljesen elfogyott a munició, mit csináljak?

A parancsnok gondolkodott egy percig, aztán erőes hangon kiadta a parancsot:

— Azonnal be kell sütnetni a tüzelést.

Szigoru retorziókkal sújtják a forgalmi adókönyvet és az aláírt kimutatásokat rendetlenül kezelő vállalatokat

A forgalmi adótörvény 12-ik szakasza a következőket mondja:

„A pénzügyminiszternek szabályrendelet útján bármely biztonsági rendszert életbe léptethet, amely alkalmas arra, hogy az állam kárára elkövetett visszaéléseket megakadályozza.”

A törvény 22. szakaszának szövege pedig a következő:

„Azon vállalatok, amelyek nem vezeték rendszeren és késő nélkül a jelen törvény által előírt regisztru special-t, beírva abba minden adatot legkésőbb nyolc rapon belül, vagy pedig megtagadják a regiszter és minden olyan okmány bemutatását a kincstár közegeinek, amelyekből az adó megállapítása eszközölhető, egy évi kereskedelmi, illetve ipari adójuk négyszázszázalékkal bírságozhatók. Ha

ilyen adóalap nincs megállapítva, a bírság 5.000 lejtől 100 ezer lejig terjedhet.”

Ezen intézkedések alapján a pénzügyminiszterium elrendelte, hogy az összes forgalmi adó fizetésére kötelezett vállalatok tartoznak:

1. Havonta összeállítani a vállalat technikai kimutatását

2. Pontosán vezetni és az ellenőrző közegek kívánságára felmutatni: a) rakománykönyvet; b) a nyersanyagoknak a raktárba történt beszállításáról szóló bonokat; c) a nyersanyagoknak a raktárból vagy gyárból történő elszállítását igazoló bonokat; d) a napi termelési jegyzékeket és a gyár termelési regiszterét.

Ezen intézkedések be nem tartása bírságok kivetését vonhatja maga után.

A modern technika csodái.

Amikor a víz keményebb a gyémántnál és vágja a vasat

Acélkemény gyertyák és forró jég. — 40.000 légköri nyomás.

Óriásnyomások kifejtésére a technika rendszerint folyadékokat alkalmaz, leggyakrabban vizet, mert a folyadékok szinte teljesességgel összenyomhatatlanok, azaz még óriási erők behatása alatt is mérhetően kisebbedik térfogatuk. Innen a „hidraulikus sajtó” elnevezés. Az előforduló legmagasabb használatos nyomást azok a különleges sajtók fejtik ki, melyekkel üregek fémtesteket állítanak elő. Öntés és varratok mellesével, rejtetten, 6000 atmoszférás sajtóerő alakítja a fémeket.

Ily óriásnyomású presszók legfontosabb alkotórésze a tömítő szelencia, amely elzárja a vizet és azt nem szabad átengednie.

Az amerikai Bridgeman tanárnak oly egyszerű és ötletes tömítő szelencét sikerült feltalálnia, melynek elméletileg tetszőlegesen magas nyomásnál sem szabad a szolgálatot felmondania és a gyakorlatban tényleg még 40.000 atmoszférás mellett is jól működött! Így ezután lehetséges volt a szélsőséges erőknek különböző anyagokra való meglepő hatásait tanulmányozni.

Kiderült, hogy a jó acélból való üres hengerek tízszer akkora nyomási feszültséget is elbírnak, mint amekkora a törési szilárdságuk, — de hogy ezeknél a feszültségeknél úgy nyulnak, mintha viaszból lennének — egy 12 milliméteres átmérőjű furet, melyben az óriásnyomású vizet sajtolták, 36 milliméterre tágult ki.

Ezek az erők a puha gumit keményebbé teszik az acélnál is és az óriásnyomáskészülékben gumimatricákkal lehet acéllemmezbe nyomni dombor-

műveket (aminek gyakorlati jelentősége nyilvánvaló) és parafingyertyával acélt lyukasztani.

El kísérletek egyik legérdekesebb eredménye a víz különös változatának a felfedezése volt: ennek a víznek a sajátosai csak 6.000 légköri nyomáson felel meg, jelentkezik és 30.000 atmoszféránál való olvadási hőfoka 70 fok Celsius. Vagyis: forró jég!

Három-négy percen belül szét lehet vágni a vasat vízzel. Ezt az újdonságot a laikus hitelesen fejcsóválással fogadja majd. Magasnyomású vizsgálatok lármás sivatásai a fizikogással becsúszk magukat fémkorongba, amely percnként húszszázszor fordul meg önmaga körül. Ha ily korong például félméter átmérőjű, úgy kerületének valamely pontja másodpercenként 600 méter sebességgel mozog, szóval puskaolyószerűen.

Az ekkora erővel való vizsgálatok-vágódás két percen belül átfurja a korongot, ha az rozsdamentes acélból van, ha pedig nitrált vasból való, mely tudvalevően majdnem gyémántkeménységű, úgy eltart húsz percig is. El kísérletek jelenleg a kelet-pittsburgi féntechnikai laboratóriumban folynak, céljuk nem a hidegenfűrészelés vagy ráspolvosítás pótlása, hanem fémek technológiai alkalmazhatóságának megvizsgálása. Még akarják így állapítani, hogyan és miből készüljenek a gőzturbinák lapátjai, hogy ellenállóképeseek legyenek az őket hajtó gőzárammal szemben, mely puskaolyós sebességgel vágódik nekik.

Ime, a víz szinte tökéletes összenyomhatatlanságának néhány szép technológiai alkalmazása.

Mi az eljárás külföldi állampolgárok munkavállalási engedélyeinek kiadásánál

A külföldi állampolgárok tartózkodási engedélyével, illetve ellenőrzésükkel kapcsolatban a munkaügyi minisztérium a következő legujabb rendeletet adta ki:

„Azon külföldi állampolgárok tartózkodási engedélyét, akik munka vállalása végett jönnek az országba — a bevándorlási szabályozó törvény 5-ik szakaszának a.—e. bekezdéseiben és a nemzeti munka védelméről szóló törvény 22-ik szakaszában említett esetektől eltekintve — a munkaügyi minisztérium adja ki a bevándorlási bizottság véleményezése alapján.

Az említett kategóriába eső külföldi állampolgárok erre vonatkozó kérvényeiket a munkaügyi minisztériumhoz, esetleg a munkaügyi inspektorátusokhoz, vagy alinspektorátusokhoz tartoznak benyújtani. Benyújtható a kérvény az idegenek ellenőrzésével megbízott rendőrséghez is, amelyek azokat a maguk részéről továbbítják a munkaügyi minisztériumhoz.

Az ipari és kereskedelmi vállalatoknál alkalmazott külföldi állampolgárok kérvényeinek elintézésénél a munkaügyi minisztérium előbb kikéri a kereskedelmi minisztérium véleményét is arra nézve,

hogy az érdekelt külföldi állampolgár alkalmaztatása megfelel-e a nemzeti munka védelméről szóló törvény előírásainak.

A munkaügyi minisztériumnak a tartózkodási engedély megadásáról szóló határozatát átteszik a vonatkozó aktákkal együtt a rendőrség vezérigazgatóságához — bucuressi lakosok esetén a fővárosi rendőrprefektúrához — amely állambiztonsági szempontból vizsgálja felül a kérvényt, illetve a tartózkodási engedély megadásának ügyét.

A kérvényeket csak személyesen lehet benyújtani és információkat is csak az érdekelt személyesen kérhet. Semmiféle közbenjárásnak helye nincs.

PECH.

— Én vagyok a világ legpechesebb embere, — mondja Pöcög. — A napokban — ötévi kísérletezés után — felaláltam egy összeesekusható nyugagyat...

— Hohó, — vág közbe Döcög, — hiszen azt már régen feltalálták!

— Na látod, — mondja esomoruán Pöcög, — hát nem pech ez?

Helyzetjelentés a hazai és külföldi valuta és devizapiacról

Bucurestből jelentik: A Banca Națională október 10-i bankkimutatása szerint a forgalomba helyezett bankjegyek mennyiségét 170 millióval emelte, mégis Bucurestiben a heti piac feszültség alig enyhült, a bankok még mindig tartózkodóak és a be nyújtott anyag felett erős cenzurát gyakorolnak. Nagy érdeklődéssel várják a Banca Națională új hite lnyújtásait.

A nemzetközi devizapiacokon a svájci frank, font és dollár árfolyama nem változott, a holland forint és francia frank kisebb hullámzásokat mutat, ez utóbbi a hét végén egy árnyalattal javult. A gyengébb valuták árfolyama alig változott, kivéve a márkát, amelynek árfolyama a nyugati államokban visszaesett. Zürichben a font 21.22, a dollár 435, a holland forint 234.20, a francia frank 20.18½, az olasz lira 22.92½, a lírabankjegy 20.25—20.75, a márká hivatalosan 85.75, a csekkorona hivatalosan 15.40, a lei hivatalosan 3.25. A közép-európai valuták közül a schilling változatlanul 77.75, a pengő 79.50—80.50 a zürichi magánforgalomban.

A lírabankjegyek kisebb hullámzásokat mutatnak a külföldi magánforgalomban, a zürichi magánforgalomban 2.20—2.40, a párisi magánforgalomban 11.80—12.20.

A Banca Națională a holland forint árfolyamát 72.17—75.62 leire emelte, a francia frank árfolyamát 6.21—6.49 leire mérsékelte, míg a többi összes árfolyamokat változatlanul hagyta.

A szabadforgalmi devizák piacán nagy a márkahiány.

aminek hatása alatt a márkárfolyam 40.40—40.80 leire szűkült, ami a márká nemzetközi árfolyamalakulásával szemben túlmagas. A pengő árfolyama 25.60—26 leire, a csekkorona 5—5.05 leire javult, az olasz lira változatlanul 6.05—6.15 lei, a schilling 26.60—26.80 lei.

A bucurestii magánforgalomban a hét végén az árfolyamok egy árnyalattal lanyhultak, azonban a kínálat számottevőbb növekedése nem következett be, különösen

az aranyérmékben szórványos a kínálat.

A bucurestii magánforgalomban: a font 990—1.000 lei, a dollár 200—205 lei, a svájci frank 46.50—48 lei, a francia frank 9.40—9.60 lei, a holland forint 100—110 lei, a márká 41—44 lei, a pengő 33.50—34.50 lei, a schilling 32.50—33.50 lei, a csekkorona 5.60—5.80 lei, a Napoleon arany 1.265—1.275 lei, az aranyfont 1.565—1.575 lei.

Convocare

Grupa Industrișilor pentru Ajut. de Înarmare din Arad își ține în ziua de 22 Noembrie 1936. la orele 10 a. m. Duminică

adunarea generală extraordinară

în Casa Culturală a Căminului Industrișilor din Arad, la care cu onoare invită pe toți membrii

ORDINEA DE ZI:

1. Modificarea §-lui 27 a Statului pt. scăderea sumelor cotizatiunilor de înarmare plătibile de către membrii intrați în grupele „B II.” și „C”.
Direcțiunea.

Meghívó

Az Aradi Iparosok Temetkezést Egélyző Csoportja 1936 november hó 22-én, vasárnap délelőtt 10 órakor, az Iparos Kulturház nagytermében

rendkívüli taggyűlést

tart, melyre a csoport tagjait tisztelettel meghívja az

Igazgatóság.

TARGYSOROZAT:

1. A szabályzat 27. §-ának módosítása a „B II.” és „C” csoportokba belépő tagok által fizetendő hálózati járulékok összegének leszállítása végett.

VATERS SORGEN.

„Zu dumm, dass man beim Radiospielen keinen Lehrer braucht.”

„Warum?”

„Früher hat man beim Klavierspielenlernen doch nie und da eine Tochter angebracht.”

Valamennyi kisantant-állam iparát felvonultatják a jövő évi kolozsvári (Cluj) mintavásáron

Obor-illetéket fog szedetni a kolozsvári (Cluj) iparkamara.

Februárban nyitják meg az állandó ipari kiállítást

A kolozsvári (Cluj) kereskedelmi és iparkamara igazgatótanácsa Dan Partenie dr. elnöke alatt ülést tartott, amelyen Borbély István dr. és Munteanu Eugen alelnökök, Grigore Romanovici, Mica dr., valamint a kamara vezetőségének több más tagja vettek részt. Az ülésen elsősorban a mintavásár ügyét tárgyalták le, amely az időről maradt a jövő esztendő programjára. Ebben az évben ugyanis sem megfelelő anyagi eszközök, sem kellő idő nem állottak a kamara rendelkezésére és ezért a mintavásárt 1937. nyarán rendezik meg. A kamara költségvetésébe erre a célra 500.000 leit vettek fel. Az 1937. évben pedig újabb összeget vesznek még fel, hogy méltóképpen megrendezhessék a vásárt, amelynek nemzetközi jellege lesz és azon a kisantant államok ipara (a kereskedelme vonul fel. A vásár céljaira a kormánytól is kérték segítséget, mely ügyben Dan Partenie elnök, országgyűlési képviselő jár el illetékes helyen.

Foglalkozott az igazgatótanács a területéhez

tartozó hét vármegyének vásárligyeivel is. Országgrésziunkben is életbe lépett ugyanis az ugynevezett „Obor”-törvény, amely az állat és gabonavásárok rendezését az iparkamarák hatáskörébe utalja. A tanács határozata szerint az ugynevezett ipar és kereskedelmi kamarai bélyegeket, alkalmazni fogják, amelyeket minden megkötött gabona vagy állatüzlet után le kell róni, a járuléveleken és számlitási jegyzékeken. Az így begyűlt összegeket arra használják fel, hogy a különböző városokban és községekben a vásártérket rendezzék.

Az ülés további során szóba került a kamara állandó kiállításának ügye is és úgy döntöttek, hogy február havában nyitják meg az állandó ipari kiállítást, amikor is a megnyitó ünnepségen az ipar és kereskedelemügyi miniszter képviseli a kormányt.

A kereskedelmi akadémia igazgatótanácsába a kamara Borbély István dr. alelnököt és Romanovici Grigort küldötte.

Miért kell módosítani a repülőbélyeg-törvényt

Csaknem kétszer annyi a repülőbélyegek bevétele, mint az előirányzat.

Országos mozgalom a kivetett birságok törlése érdekében

A hadsereg-felszerelés növekedő kiadásainak fedezése a kormány az elmúlt parlamenti ülésszak során törvényt szavazott meg a repülőbélyeg kötelező használatának kiterjesztéséről és az eddigi bélyegilletékek emeléséről. A forgalomban semmi zavart nem okozott volna a bélyegdíjak emelése, de annál többet a törvény rendelkezéseinek sokféleképpen magyarázható értelme. A törvény szövegezése nem szabatos, sok pontjában alig végrehajtható. Ez a magyarázata annak, hogy a lapokban hetenként jelennek meg a birságolások, amelyeket az aviatikai alap kezelősége vet ki kereskedőkre, védőgló- és kávéháztulajdonosokra és gyárakra is a repülőbélyegek helytelen és túlzott alkalmazása miatt. Hogy e tekintetben nem a közönség terhén, hanem a törvény szövegezésében van a hiba, annak legbeszédesebb bizonyítéka az, hogy a bélyegek hozama jóval felülmúlja az előirányzatot.

Az év első hónapjában a bélyegek hozama 520 millió lei volt.

szemben az előirányzott 300 millióval. Valószínű, hogy az év végéig a hozam eléri az 1 milliárd 200 millió leit.

Ilyen körülmények között valóban nem lenne célja, hogy a törvénynek félreértésekre vagy többféle magyarázatra alkalmat adó rendelkezéseit változatlanul fenntartsák. A bucurestii kereskedelmi és iparkamara meg is győzte az aviatikai alap kezelőt, hogy a törvény módosítása egyaránt érdeke a közönségnek és az alapoknak. Az új törvény a bélyeg-díj szabást nem módosítja, csak

tisztázni fogja a többféleképpen értelmezhető rendelkezéseket.

A törvény módosítás azonban alkalmat nyújt arra is, hogy a tömeges birságokat, amelyekről az első hat hónap alatt jegyzőkönyvet vettek fel, töröljék. A Kamara és a Gyáriparosok Szövetsége erre vonatkozólag is tettek előterjesztést a légügyi miniszteriumnak.

Tíz éven belül az ország valamennyi városában lesz zálogház

Adómentesek lesznek a jövőben az zálogházak az új törvény rendelkezése értelmében.

A pénzügyminisztériumban törvényjavaslat készül egy országos zálogintézet létesítéséről. A tervezet elkészült, de azt nem terjesztik a törvényhozás elé, hanem szombaton — tehát a parlamenti ülésszak megnyitását megelőző napon — királyi rendelet formájában életbe léptette a kormány.

A rendelet-törvény az ország egész területére kizárólagossági jogot biztosít az új intézménynek.

melynek tiszta hozamából az államkincstár 50 százalékos részesedést kap s ehhez képest nagyértékű előnyökkel és biztosít a zálogháznak. Bucurestiben hat hónap alatt kell megnyitni a központi intézményt.

3 év alatt öt törvényhatósági jogú városban és tíz év alatt az ország valamennyi városában.

Hogy miért kellett ilyen hosszú határidőket adni egy ilyen versenytárs nélküli dolgozó, tehát biztos jövedelmet élvező vállalkozás fiókjainak felállítására, arról a törvény szövege nem beszél. Ha a társaság e határidőket nem tartja be, koncesszióját akkor sem veszíti el, de az állam jogosult lesz más társaságnak engedélyt adni zálogházak létesítésére mindazon városokban, ahol a fiókot nem állítják fel.

A zálogházak mentesítve lesznek mindennemű állami illeték és bélyeg fizetése alól, adót sem a megyének, sem a városnak nem fizetnek, épületeik is adómentesek és tiszta jövedelműk is.

Az államot illeti azonban a haszon 50 százaléka, valamint az árverésen eladott zálogtárgyak vételárának felcsége, ha annak felvételéért a tulajdonosuk 5 év alatt nem jelentkezik.

A zálogbátott tárgyakra felbecsült értéküknek egyharmad részéig, ékszeréknél az érték 50 százaléka erejéig nyújtható kölcsön. A zálogkölcsön kamata:

a Banca Națională 4 és fél százalékkal növelt málába, tehát ezáltal 9 százalékkal

amelyhez azonban a következő díjak számíthatók fel:

- 1.) az érték 0.50 százaléka becslés díj címén;
- 2.) ugyanannyi a zálogtárgy őrzési díja címén;
- 3.) 0.50 százalék biztosítási díj;

ezekkel együti kamat és kölcsöndíj címén 12 százalék lesz fizetendő. Ha azonban a zálogtárgyat a kölcsön lejártá után tulajdonosa nem váltja ki és az árverésre kerül, az intézetet az elért vételárból további 5% illeti meg árverési költség címén.

Jogesetek a kisipar köréből

Mennyi idő alatt kell a balesetet a társadalombiztosító intézetnél bejelenteni?

Ha a munkaadó nem jelenti be három napon belül az üzemében történt balesetet, megbüntetik.

Az aradi törvényszék folyó évi november 10-én hozott elvi határozata.

Jogi rovatunkban közelmúltban közöltük az aradi munkaügyi bíróság elvi határozatát, amely szerint a munkaadó nem büntethető meg, ha az üzemében előállott balesetet több nap elmultával jelenti be. A munkaügyi bíróság idézett határozatában arra az álláspontra helyezkedik, hogy a törvény szövegében csak arra vonatkozó rendelkezés szerepel, hogy a munkaadó köteles a balesetet bejelenteni, de a határidőt illetőleg nincs rendelkezés, így tehát csak akkor büntethető a munkaadó, ha egyáltalában nem jelenti be a munkást. A társadalombiztosító pénztár azonban a végrehajtási utasítás vonatkozó szakasza alapján, amely három napban jelölje meg a bejelentési határidőt, a munkaadó megbüntetését kérte.

Az aradi munkaügyi bíróság a törvényben és a végrehajtási utasításban foglalt rendelkezések összehasonlítása után a kihágás vádját elvetette a munkaadót. Az ekkor hozott elvi döntvény szerint ugyanis a végrehajtási utasításnak a törvény szövegét csak magyarázni szabad, de azt kiegészíteni nem. Ha tehát a törvény szövegében a bejelentési határidő nincs megállapítva, törvénytelen, hogy a végrehajtási utasítás állapítsa meg ezt a határidőt és az azt megszegőkre mindjárt büntető szankciókat is alkalmazson.

A fenti ügy az aradi törvényszék harmadik tagozata elé került. Ez a bírósági fórum más álláspontra helyezkedett, mint az aradi munkaügyi bíróság. Kimondotta, hogy a törvény szövegét a végrehajtási utasítás kiegészíti és a törvény szövegével nincs ellentétben az a tény, hogy a bejelentési határidőt három napban állapítja meg a végrehajtási utasítás és az azt áthágókra büntetés szab ki. Ennek az elvi szempontnak leszögezése után megállapította az aradi törvényszék, hogy a munkaadó kihágást követett el, amikor munkása bejelentését a végrehajtási utasításban megállapított három napi határidő lejártá

Az áremelkedés ellenőrzését kéri a kolozsvári (Cluj) iparosok

A Kisiparos Szövetség kolozsvári (Cluj) fiókja értekezletre hívta egybe a helyi kézműiparosokat, melyen a hatóságok és több szakmai szervezet megbízottjai is részt vettek. Az értekezlet megvitatta az utóbbi időben bekövetkezett áremelkedést és a következő határozati javaslatot hozta:

Az értekezlet úgy találja, hogy az árak emelkedése egyáltalában nem indokolt. A kisipar nyers anyagául szolgáló áruk között a bőrárak 80-100 százalékkal, a fazon-vas ára 10 százalékkal, az izolált huzal ára szintén 10 százalékkal, az építési fa-

nyag ára 20 százalékkal emelkedett. Mivel a kisiparos áll közvetlen összeköttetésben a fogyasztóval, az áremelkedés egész ódjuma a kézműiparosra hárul. Az értekezlet emiatt azt kéri, hogy az állami és városi szervek szigorúan vizsgálják meg ezeknek az áremelkedéseknek az eredetét és a vétkesekkel szemben alkalmazzák a törvényes büntetéseket. Az értekezlet megbízta a Kisiparos Szövetség kolozsvári (Cluj) fiókjának vezetését, hogy a határozatot juttassa el a szakminisztériumoknak és a Kisipari Szövetség bucaresti központjához.

után eszközölte és ezért a munkaadót 500 lei pénzbüntetésre ítélte.

A baleset bejelentése tehát az aradi törvényszék elvi döntése szerint is a baleset bekövetkeztétől számított három napon belül foganatosítandó a balesetet szenvedett munkás munkaadója által az illetékes társadalombiztosító pénztárnál.

Mennyi idő alatt évül el a szabadságidő?

Nem 32 év, hanem három év a ki nem adott szabadság elévülési ideje.

Az elvi döntvényt a legfelsőbb semmitőszék hozta, így az minden alsó bíróságra kötelező.

Minden iparost érdeklő napfontosságú kérdés ügyében lapunk legutóbbi számában a temesvári (Timișoara) királyi táblának elvi jelentőségű határozatát közöltük, amely szerint a ki nem adott szabadságidő három év alatt évül el.

Az eddigi gyakorlat szerint úgy a munkabíróságok, mint a törvényszékek arra az álláspontra helyezkedtek, hogy a jogszertár jár, de ki nem adott szabadságot, illetve annak pénzbeli ellenértékét kártérítés címén igényelheti az alkalmazott, tehát a ki nem adott szabadságidő 32 év alatt évül el. Annak idején az „*As Iparos*” több ilyen értékű döntvényt közölt és eddig ez is volt a gyakorlat, sőt előfordul napjainkban is, hogy egyes bíróságok erre az álláspontra helyezkednek, bár a kérdés ügyében ellenőrzésen átvitt közelmúltban a legfőbb semmitőszék.

Az országos jelentőségű elvi döntvény meghozatalát az alábbi jogeset váltotta ki. Az ilfovi tábla V. tagozata megsemmisítette az ilfovi törvényszék ítéletét, amelyben az kimondotta, hogy a munkaügyi törvény 78-ik szakasza értelmében a ki nem adott szabadságidő után az elévülés három év, arra az álláspontra helyezkedve, hogy kártérítési eljárásnak van helye, amikor is az elévülési idő 32 év.

Ugyanez a helyzet más bírói hatóságoknál is

előállott így többek között a temesvári (Timișoara) táblánál is, hol a táblai főügyész az általános joggyakorlat érdekében az ügyet a legfőbb semmitőszékhez terjesztette elő döntő jelentőségű elvi döntvény meghozatala céljából. A temesvári (Timișoara) jogesetben egy Ily Nicolae nevű munkás (Căru) volt az az Industria Lănei S. A. (Gyapjúipar r. t.) ellen, amikor is a timis-torontali törvényszék három év-nél hosszabb időre járó szabadságidő megtérítésére kötelezte alperes javóvállalatot. A temesvári (Timișoara) táblai főügyész szerint a temesvári (Timișoara) törvényszék helytelenül magyarázta a munkaügyi törvény 49-ik és 50-ik szakaszait, amikor abból a tényből, hogy a ki nem adott szabadságért kártérítés jár, azt állapította meg, hogy az e címen követelt összeg nem a szolgálati viszonyból következő címen járó fizetés-jellegű összeg és így helytelenül alkalmazta a hosszabb elévülési időt. A táblai főügyész értelmezése szerint az ilyen követelések speciális törvények szabályozása alá esnek, mert hiszen a munkaadó és munkás közötti jogviszonyból keletkeznek, tehát a munkaügyi törvény 78-ik szakaszában megjelölt elévülési idő érvénye alá tartoznak, ami pedig három év.

A legfőbb semmitőszék III-ik tagozata, amely az ügyet tárgyalta, a temesvári (Timișoara) főügyésznek a jogegység érdekében előterjesztett felülvizsgálati kérelme ügyében a következő nagyjelentőségű elvi döntvényt hozta:

Megállapította, hogy a kérdéses határozat, amelyet a felülvizsgálati kérelem megtámadott, jogerős, tehát az meg nem változtatható, mert az ügyben utolsó fórum a timis-torontali törvényszék volt. Megállapította egyben azt is, hogy a timis-torontali törvényszék fent idézett döntése a törvény rendelkezéseivel szemben ellentétes és kimondotta, hogy ilyen esetekben a munkaügyi törvény 49-ik, 50-ik és 78-ik szakaszai egybevetése alapján az elévülési idő három év.

Közl: KELE SANDOR dr.

Kút a pusztán

Írta: SZALAY LASZLÓ.

A tanyán napirenden volt a tifusz. Gyerek, ember átesett rajta és csak az Uristen kegyelmének köszönhettük, hogy mindnyájan kilábalunk belőle. Szótyár bácsi, akasztói emberként könyörtelenkedett, hogy a betegség gyökere a csak három-négy méter mély, ásott kútainkban székkel, vagyis a mocskos talajvizben, amit isznak, s apámnak eszébe kötötte, hogy ártalmatlan kútát furassoz.

A nagyapám, aki a tanyán parancsolt, legalább százéves volt. Ha nem lett volna nyakas konzervatív, Szigetvárnál ő is kirohaghatott volna. De az ő zászlajára a lassu haladás volt írva...

A birtok az övé volt, ő parancsolt s a gazdálkodást Mathuzsálem elvei szerint gyakorolta. A harmadrétes birtok minden évben pihenő ugarnak maradt; a kukoricát eskével töltötte; a cséplés lovak és ökrök nyomtatásával; s a kinyomatott garmada rostálása székkel, székkel történt. Impregnált, nemesített, cserélt magot nem vett, mindig csak a saját elfajzott termésüket vetették, úgyhogy a legelmaradottabb „kutyu” paraszta szomszédunk is többet produkált, mint mi.

Ha építkezni akartunk, először titokban fel kellett gyújtani a régi épületet, hogy muszáj legyen építkezni. Ha lovakat akartunk cserélni, először el kellett emésztetni az öreg lovakat — mondván, hogy elhullottak. Mert pénzért tőle kicsikarni nem lehetett.

A pénzt, meg a magtárkulcsot egy rossz vadász-társaságban állandóan a nyakában hurokolt, s volt ezenkívül a társaságban egy két íkra szóló „kohás” pisztoly is. A mottója meg mindenre ez volt: Nem!

Később este, mikor a tanya már elcsöndesedett

s a nagyapám is aludrá ment mindenki fellelegzése és csak a kocsalegények cserélgáltak, a fehérnéppel legyeskedve, — hívatta apám Szuhay Mihályt, az igazlító, kivénhedett bérsegazdát, s elmondta neki, hogy ártalmatlan kútát furassoz, mert még az nem lesz, addig a tifusz nyakunkon marad, s a tifusz évről-évre elvesz bennünket, a vége az lesz, hogy legyöngyülünk és rakásra halunk.

Öreg Szuhay mester megértően a szót, vállalta az ügyet, megitta a neki kiöntött kocsöngyi pohár bort, aztán nyugodtalan jóízűságot kívánva, elkövetkezett.

Hajnalban, kezében petróleumos lámpát hímélve, kiballagott Szuhay a virágos kertbe. Ott a fűt végén, az udvar felől, ahol az a pad terpeszkedett, melyen nagyapám szokott a cselédségre meg a gyerekekre leselkedni — letaposta csizmáival a földet, hogy egy kis mélyedés támadt, s abba a mélyedésbe petróleumot öntött...

A nagyapám, ahogy megreggelizett, kiment a virágos kertbe, elhelyezkedett ama bizonyos padon, hogy riogassa a béréseket meg a gyerekeket. Egyszer csak meglátta a petróleumtűcsát: — hát ezt a petróleumot meg melyik kishűt kocsolta itt ki? — dörmögte.

Másnap megint látja a petróleumot. Harmadnap megint.

Negyednap Szuhay az öreg, amikor vitte volna be neki reggel a ragyogóra sávilított csizmáit, előbb mindenikbe egy-egy kis petróleumot töltött.

Hát, ahogy huzza fel az öregur a lábbelikeket, csak úgy dől ki belőlük a petróleumszag. Nosza veti fejét az égnek és káromkodik, mint a kárhozott. Elhívja Szuhayt:

— Mit műveltél a csizmákkal, te vén átokházi?

— En? — mondja csikorgogva Szuhay. — Bizonysan belecsúszkált velők a petróleumba!

— Micsoda petróleumba?

— Mintha nem tudná — mondja Szuhay, — hát abba, amelyik a virágos kert végén, az udvar felől jön ki — a föld alól.

— A föld alól? — kérdi elképedve a nagyapám.

— Nem — mondja éppen Szuhay. — A padlástól jön, a kazlak tetejéről bugyog, a jegenyék hegyéről mászik le a petróleum.

Felöltözik az öreg, aztán nekiül reggelizni. Elfogyaszt egy font hideg fokhagymás úrtucombot, megiszik rá félliter cimentes forraltbort, aztán Szuhay megtömi a csibukját, rágyújt, oszt kiballag a virágoskertbe. Hát a becsotlen petróleumtűcsa ott csillog-villog a pad előtt...

— Mihály! Erigy ki a répakapásokhoz: Három ember tülkét jöjjön be.

Megy Szuhay, belemosolyogván szakállába, oszt hozza a parasztokat.

— Adjál nekik ást — parancsolja komoran az öreg, — oszt itt, ahol a petróleum van, ássanak.

A három ember ás. Estig. Este hazamennek. A nagyapám meg — mikor mindenki elkötördök, négykézlábra ereszkedik és szagolja — a gödört.

Káromkodva áll föl: hasogatja a térdét és nem érez petróleumszagot. Szuhay meg a szerszámossal a kisablakán kárörömmel nézi a játékokat.

Este tis buhaszivart, s egy kanta bort kap Szuhay s éjszaka kiballagván a gödörhöz, belocsol egy kanna petróleumot.

Reggel aztán lelkendezve ujságolja a nagyapámnak, hogy a fene petróleumból a gödörből csak úgy árad.

Nosza, jött megint a három napszámos, de estig már félcombos vízben dolgoztak. A mély gödört ugyanis fölvetta a föld árja.

Este Szuhay megint beleotyakolt a gödörbe egy liter petróleumot, úgyhogy reggel a szarvany min

Miért drága a hus Kolozsváron (Cluj)

Kolozsváron (Cluj) legdrágább a hus, — mondják a fogyasztók. Ebben a megállapításban azonban sok a túlzás. Itt sem drágább, mint máshol, sőt még olcsóbb is, ha figyelembe vesszük, hogy az egész ország területén a kolozsvári (Cluj) mészáros-mesterek fizetik a legmagasabb vágatási díjakat.

Aradon 165 egy nagy marha, 90 lej a növendék, 47 lej a szopósborjú, 52 lej a százon alóli, 120 lej a száz kilón felüli sertés, 23 lej a bérbe és 17 lej a bárány vágatási díja. Marosvásárhelyen (Târgu-Mureş) a nagy marháért 165, a növendékért 100, a szopósborjúért 43, a száz kilogramon alóli sertésért 67, a száz kilón felüliért 97, a bérbeért 31, a bárányért 9 lej vágatási díjat fizetnek a mészárosok. Medgyesen (Medias) viszont a nagymarha vágatási díja 140, a növendéké 110, a szopóé 53, a sertésé 60, illetve 75, a bérbeé 20 és a bárányé 8 lej. Brassóban (Braşov), ahol a legmodernebb vágóhid van az egész országban, a nagy marha vágatási díját 327, növendékét 147, a szopót 77, sertésékét általában 145, a bérbeéét 42, a bárányét 25 leiben állapítják meg.

Ezzel szemben Kolozsváron (Cluj) a vágatási díjak a következők: nagy marha 395, növendék 210, szopó 95, sertés 155, illetve 225, bérbe 35, bárány 20 lej. Ha még figyelembe vesszük, hogy ezen felül a többi községi illeték és rezsiköltségek az egész országban itt a legmagasabbak, érthető, hogy magasabbak a husárak is.

NEM SZÉGYEN.

— Az én vagyonom a tehetségem! — mondotta önérzettel a törzsasztalnál egy ifjú.

Egy pillanatig csend, azután megszólal a barátja:

— Se baj. A szegénység nem szégyen!...

Megszilárdultak a nyersbőrárak.

A kolozsvári (Cluj) mészárosok szövetsége nyersbőrszövetkezetének jelentése szerint a nyersbőrárak megszilárdultak. A jelenlegi árak a következők: marha 42, Pittli 42, Zwickel 44, szopó 45, bivalyszopó 25 lej.

KOLLEGEN.

„Wie habe ich Ihnen denn gestern als König gefallen?” frägt ein Schauspieler den andern.

„Wenn Sie es durchaus wissen wollen, Herr Kollege, seit gestern abends bin ich Republikaner.”

den színeben csillogott a petróleumos víz, a nagyapám meg csak nézte, nézte elképedve.

— Kocsimát nyitunk, nemzetes uram — komiszkodott Szuhay; — olyan kocsimát, akibe petróleumot mérnek; mer hogy itt van a forrása. Csak a nemzetes urnak lehet akkora szerencséje! De az emberek már nem tudnak ázni, fölveti őket a víz, holnap bemegyünk Kiskörösrre, kutfurót fogadunk, hogy az menjen bele csővel a földbe.

Ugy is volt. Másnap bementek Kiskörösrre és kihozták a kutfurót.

Ahogy zakatolt a kutfuró, veri, sülyeszi, ássa, csavarja a csövet lefelé, este csak nincs egy szikra petróleumból se. De jön az éjszaka és vele Szuhay, mint az ördögök nagyapja; s beönt egy kanna petróleumot a csőbe. Vagy aztán reggelre olyan büdös petróleumszag, hogy aki beszimatol a csővön, szinte megegyedik tőle.

Verik a csövet befelé, csavarják, nyikorgatják, huz, negyven, hatvan méterre; Szuhay meg éjszaka önti bele pazarul a petróleumot, mintha csak viz lenne. Mikor a szántiz métert érik, egyszerre csak kivág a forró artézivíz, de úgy, hogy mindenki hanyatt esik és négykézláb menekül előre...

Szuhay levétet egy ajtót. Dobatja oldalvást a csőre. Hogy a víz az udvar felé, az árokba folyjon, ahonnan lezsaladhat a rétbe.

A nagyapám meg csak néz elképedve: — Mit csináljon ő ennyi fölösleges vízzel, mikor nem szokott soha mást, csak bort inni?

— Nem baj — vigasztalja Szuhay; — lehet minden fertály órában forró lábvizet venni. A csizmákat én majd lehozgatom.

Erre szégyenkezve elhallgat az öreg, de hogy oszt látja, hogy mindenfelől röhögnek rajta, cöklyörösen visszavonul.

Kinevezte a miniszter a nagyváradl (Oradea) vizsgáztató bizottságot

A napokban megérkezett a nagyváradl (Oradea) munkakamarához a munkakamarai vizsgáztató bizottságok kinevezése. A vizsgáztató (minősítő) bizottságok tudvalevőleg nemcsak vizsgáztatnak, hanem ők döntenek minden munkakönyv és iparrendély becsérelési kérvény feletty is.

A vizsgáztató bizottságok valószínűleg már a jövő héten megkezdik működésüket.

A munkakamara vezetősége részéről a következőket mondták:

Törvény tiltja Magyarországon a házmeistereket a házakon előforduló szakmunkáktól.

Nálunk is, Magyarországon is a házakkal kapcsolatos javítási és szerelési munkálatoknál az iparosság szempontjából az a hátrányos és sérelmes gyakorlat alakult ki, hogy a háztulajdonosok házaiknál előforduló javítási munkálatok elvégzésére házmeistereket szerződésileg kötelezték s így sok munkát vontak el az iparigazolvánnyal rendelkező iparosoktól.

Az új magyar ipartörvény véget vet ennek az áldatlan állapotnak, mert a házmeistereket beavatkozásuk csupán az elkerülhetetlen végszükség esetére korlátozza. A budapesti bádigosok és szerelők ipartestületének kérésére Budapest polgármestere a lakbérleti szabályrendeletben is leszögezi, hogy a házfelügyelő nem végezhet olyan ipari természetű munkát, amely a fennálló jogszabályok értelmében csak ipari jogositvány alapján végezhető és ilyen munkálatok elvégzésének megtagadása a házmeistere nézve hátrányos következményekkel nem jár.

NYILTTER

(E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség).

Az aradi férfiszabó szindikátus közleménye

Az „Aradi Ujság” f. hó 6-iki számában „Megdrágítja a ruhakészítést az aradi szabómesterek akciója” címen cikk jelent meg, amely teljesen téves és egyoldalú információkon alapul és így e sorokkal annak alábbi helyreigazítására kell szorítkoznunk.

Anélkül, hogy vitába szállni óhajtanánk a helybeli posztókereskedőkkel, meg kell állapítanunk, hogy akciónk semmiképpen se irányul ellenük, de még kevésbé a közönség ellen, amelynek támogatására mindenkor szükségünk van. Amint hogy természetesen, hogy az asztalos maga adja a szükséges anyagot a megrendelt butorhoz és a lakatos maga szerzi be a munkájához szükséges vasat, mi is csak annyit akarunk elérni, hogy magunk szerezzük be a vállalt munkához szükséges kellékeket. De amint hogy az asztalos sem maga termeli a fát és a lakatos sem maga gyártja a vasat, hanem végeredményben csak a kereskedőtől szerzi azt be, mi is a kereskedőnél fogjuk megvenni azokat továbbra is, a különbség csupán annyi lesz, hogy csakis annál a kereskedőnél, aki tényleg tartja is raktáron a megfelelő minőségűeket. A laikus vevőt esetleg rá lehet bírni ékes szövegekkel, hogy ne azt vegye, ami neki kell, hanem azt, ami a kereskedőnek raktáron van, de a szabó, aki a mesterségében nőtt fel és ismeri a vevőjét, valamint a vállalt munkát, nem fogja megvenni, csak azt az anyagot, illetve minőséget, amire szüksége van és amiért felelnie kell a vevőjével szemben.

A valóság az, hogy ezen akciónk semmiben sem drágítja meg a ruhakészítést díját, mert csak a közönség kényelmét szolgálja és növeli a kifizetett összegért való garanciát.

Mozgalmunk különben nem elsősorlag jelenség, mert a „Croitorul si moda” című szaklap kezdeményezésére indult ki és a Regat nagyobb városokban sikerrel járt, annyira, hogy a fővárosban például a posztókereskedők üzleteiben kifüggesztett táblák hirdetik, hogy a hozzávalókat a szabó által vegye meg a közönség. Szindikátusunk egyébként 80 tagot számlál és egyhanguan hozott határozatának érvényt is fog szerezni.

Az Aradi Szabómesterek Szindikátusa.

— Egyelőre még a vizsgáztató bizottságok egy részét nevezte ki a miniszter, a fémipari, nyomdaipari és rokonszakmák bizottságait. A kinevezések természetesen a munkakamara javaslatai alapján történtek, előfordult azonban, hogy tévedésből egyes neveket felcseréltek. A kamara e tévedéseknek korrigálását kéri előbb és csak azután teszi közzé a vizsgáztató bizottságok névsorát.

A legtöbb bizottság elnökévé egyébként nagyváradl (Oradea) mérnököket neveztek ki.

JUGENDHOFFNUNGEN.

— Sind viele Ihrer Jugendhoffnungen in Erfüllung gegangen?

— Nur eine.

— Und zwar?

— Wenn man mir als Kind den Kopf gewaschen hat, wünschte ich mir immer, ich hätte keine Haare.

Sztrájkba léptek Aradon az asztalosmunkások.

Mivel az e hó 14-én szombaton megkezdődött békéltetési tárgyalások eredménytelenül végződtek, hétfőn, folyó hó 16-án reggel Arad valamennyi butorgyárában és asztalosipari üzemében megkezdődött a sztrájk, amely lapunk zártakor még tart. Az aradi asztalosiparosság nincs abban a helyzetben, hogy a munkások kívánságait teljesítse, mert bár anyagárakban állandó az emelkedés, a butorárak csökkentek. Remélhető azonban, hogy az aradi asztalosstrájk azért nem fog elmérgesedni, mert a munkások belátják, hogy olyan időre kell elhalasztaniuk a bérmozgalmat, amikor a gyárak és mesterek a magasabb béreket be tudják venni kalkulációjukba.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Hálálatet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunică cu asociatii, că cotizatiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Hálálatet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli t. tagjaival, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

Grupa I. Csoportban: Stefan Szabó István 859.
Grupa II. Csoportban: változatlan, 945-ig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Industriasilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiunile, să achite restanta în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lui 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adică dacă membrul decedază între timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente după următorii membri decedați:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megalaznik, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaik után esedékes:

In Grupa A. Csoportban 945 Ilie Petráni Ilés.
In Grupa „B” Csoportban 984 v. L. Carol Károlyné.

Köszönetnyilvánítás.

Hálástan megköszönöm az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportjának, hogy ismerősöm elhalálzásakor 12.000 lejt, azaz tizenkettőezer lejt összegű temetkezési segélyt minden levonás és késedelem nélkül folyósított és ezzel nagy bánatomban az anyagi gondoktól mentesített, miért is barátainak és ismerőseimnek figyelmébe ajánlom ezen humánus intézetet.

Arad, 1936 november 18.

Schattelas Fülöpné.